

TOPRAK
REFORMUNUN
PERDE ARKASI

Namuslu Aydın ve Siyasi Polis

«İnsanlar, kötülikler karşısında tarafsız kalmak hakkına sahip değillerdir.»

İstanbul Radyosu «Gençlik saat» nden, 27 Mayıs 1964

Yüreğim yurt ve insanlık sevgisi ile dolu, kafası ışık, yurt gerçekleştirilen duyduları acı genelik heyecanının hamurunda yoğun olumlu yollar düşünmeye çağışan taptaze aydınlar, bugünden devlet tarafından kanun ve hukuk dışı baskılara uğratılmaktadır. Bu baskın kendini özellikle isme meslek alanında duyurmakta. Bilgi ve yeteneklerini ispatlayan ya da buna hazır bazı gençler, uydurma polis raporlarıyla ya işinden istifaya zorlanmaktadır ve - yeterli görüldüğünde sınava sonucunda anlaşıldığı halde - başvurduğu devlet kurumlarına alınmamaktadır. Bu haksız eylemlerin sebeplerini de öğrenemeyiniz. Olmayan bir şey nasıl hukuki bir davranış olabilir?

Bu meseleden söyle başlamamızın nedeni, aydınlarımızın gözleri önde akipli giden haksız olaylara seyirci kalmalarının gerekligi olarak hep «ekmekten olmak» işleri sürdürmeleridir. Haksızlıklar karşılıkla duyduları acı ve öfkeyi zaptedemeyenin cezasını bu kadar ağır ödeyecek insanların karşısında bir de «açık reşim», «demokrasi» iddialarını işler sırmenin kahredici aykırılığını dünümüzde.

Ama işte o zaman, düşünmeye alıştırılmamış ya da düşünmediği hali söylemeye cesaret edemiyen «ekmuşlar» çıkar karşınız: «Sus» derler, «boş ver» derler. Bu memleketi kurtarmak sana mı kaldı?... (Bilmeyiz bu filkeyi, bu ülkenin insanları değil de kimler olduğunu söylemek?) Bu ilke dışındaki insanlar mı, yoksa yukarıdan necek Tanrı elçileri mi?

Bilinmezliğin kök karanlıklarında görülmeyen, ama kendini insanlarında beyninde carpturan bu korkunun kaynağı nerededir? Özellikle, gelişmemiş ülkelerde kutsal diye tanıtan kavramların üstüne çikarlarının tüm ağırlığı ile çöreklenip bu kavramların kamu oyu önünde tartışılmasına kıymetler koparan bir çevre hâli kaba güclünün eğemenliğini sürdürmek istemekte sürdürülmektedir.

Demokrasi denilen sevin halka «kendisi için» ve «kendisi tarafından» yanı «kendi yararına» yonetim olduğu nasıl anlatılacak, daha önemli kimler anlatacaklar bunu? Ulkemiz için bu cevap apak ortadadır. Aydın denen kişiler.

İste bu noktadan sonra söyleyeceğimiz «Aydınların Sorumluluğu» na gelip dayanıyor: Yaşamanızı sürdürmek için bir meslekle toplumda yer almış durumdasınız. Ama, çevrenizde de toplumsal düzinsizliğin belirtileri görüldüğü gibi sizin içinde bu lasmaktadır. İste o zaman sorumlu bir insan olarak namusluca bir tutuma gitmek zorunluğunu duyarısınız. Bu durumda ortaya çıkan çatışma siz - gerekliğinde - bir kenara itmek isteyecektir. Namuslu bir aydın olarak müladeleyi bırakmak zorunluştur diyoruz. Ama işte bu sorumluluğu duymayan insanların politikayı geçim aracı yapması «aydin dediklerimizin «bana ne» cüllüğinden çıkmaktadır. Bunlar «teknik yenilikleri» içinden çıkmak istemeler. Kimisi «Ben memurum başımı belaya sokamam» der, kim «Ben bilim adamıyorum, politika ile uğraşıyorum» der, ama üç beş bir araya geldiler mi dedikodu yoluyla kendilerini ilgilendiren, ilgilendirmeyen kişileri sonuna kadar çektilerler. İnsan akının hemencek «haksız» yargısını verdiği işler karşısında tepkileri dillerini yutmaktadır, ama sizinle özel olarak konuşuyorlar

ZİYA SELİŞİK'i Taniyor musunuz?

Cahit TANÖR

Emekli Kurmay Albay

Son günlerde basmımızda Milli Emniyetle ilgili yazıları ibrele okudum. Konuya eğilir ve gereken tedbirler alınır umuduyla, ben de bildiklerimi kamuoyu üzerinde ilgilere duyurmak istiyorum:

Düşüklere sunumı birincilik ve ikincilik kazanan yakın nadığım İki genç, Milli Emniyet raporuyla vazifeye alımmışlardı. Durumu Tabii Senatör Sami Küçük'e bildirdim. Onun titizlikle kovuşturması ve özellikle Başbakan Yardımcısı sayın Dr. Satır'ın hakisnas tutumu, bu gençlerin emsallерinden İki ay sonra da olsa, Düşüklere gribilmelerini sağladı. YON gazetesindeki bildiriye imza koymak Fakülte öğrencisi çıkarmak, hocalarına komünist diyen bir Meclis üyesi İsmi Üniversitellilerin yaptığı yürüyüşe katılmak bu İki gençin istikbalini mahvetmeye yeten deli sayınımı Milli Emniyet için,

Bu mütessesinin İç Erenköy tarlasında esurençig bir yuvasından da bahsederler girdiğini çıkarırlar. Karacaahmete başı evvel geçirilip bir hayli dolastırıldıktan sonra misafir edilen bir yer. Koru, tehdit danyak ve günlerce aç bırakıldıkları sonra nefis yemekler yanında yapılan soruşturmalardır. Yirminci yüzyılın başında bu derece dayanıklılıkla mahvetmeye yeten deli sayınımı Milli Emniyet için,

Bu mütessesinin şimdi basın da bulunan sat içi de bir çift

başka bir nokta var. Komisyona teşkil eden sayın üyelerin dışarda polis veya ajan gibi çatışmayaçıkları Aşağıdır. Bu takdirde komisyonun kuruluş nedeni, Meclis içi komünistlik cereyanlarının varlığı olmak gerekir. Biz, sayın milletvekilleri ile senatörlerimiz bu doyaltı suçlamadan tenzih eder, heyecli umumiyyenin en az Fehlivanogulları kadar şereflü ve memleketimiz için her türlü müzakereye karşı olduklarını inanırız. Davranış, büyük bir ihtiyalle bu zevkin komünizmi bilmesinden ileri gelir. Bir derece fikir ve kültürden mahrum kimselerin parlamentoda yer sağlam etmeleri memleket için cidden üzüntüller ve kendileri için ayırtır. Eğer hareketleri, demokrasimizin garabeti icabı reylere müessis olan ağa ve mitinglere dayanarak rey toplamaktan ileri gelyorsa günahat. Hatta günahat da Ste. Memleketin gerçeklerini gören, gösteren komünist değil, fakat kasden veya bilmeyerek gerçekleri inkâr ise komünizme hizmettir.

Bu meseleye aynı sebeplerle aynı karışım sayın bakanları muzun da heyecanlarına işaret etmek isterim. 63 kişi meyannında kendilerini de suçlayan bir raporun doğru veya yanlış istihbar edilmiş olabileceğini söylemek istemektedir. Ancak böyle bir ismaz yurdumuzdaki tavşanları, çakalları bile güdürecek herkesin malumudur. Şahısları hakkında bu kadar hassas davranışın sayın bakanlarını, şahıslardan evvel bu hâdiselere sebebiyet veren bu İki mütessese üzerinde titizlikle durmalarını görmek istedik. Milli Emniyetin ajanlığını yaptığı anlaşılan bu komisyonun kuruluşu Anayasa ve mevcut mevzuata uygun mu, uyumlu mu? Bunun teklikini hukukçularına bırakılmak istenir.

Bir araya bir de Mecliste partilerin üstü bir komisyonun mevcudiyetini ögrenmek. Milli Emniyetin ajanlığını yaptığı anlaşılan bu komisyonun kuruluşu Anayasa ve mevcut mevzuata uygun mu, uyumlu mu? Bunun teklikini hukukçularına bırakılmak istenir.

Bu mütessesinin şimdi basın da bulunan sat içi de bir çift

zöslü var. (Sayın Madanoğlu, beni bağışlısanız). 14 Kasım 1960 Pazartesi günü, o zaman da Başkan olan Ziya Selışik, bir gün evvel muvaffakiyetin den Stürlü Ankara Kumandanını tebrike gelir. Ziya Selışik İlk söz olarak «Sizi tebrik ederim paşam» der, «birkaç gün daha geç kalsaydı biz şefimiz beş feodal sizini öldürdü». Madanoğlu'nun «Kırmızı burlara sorusuna karşılık elindeki dosyayı açıp parmağı ile işaret eden Selışik «Başta Naci Asutay olmak üzere...» derken Paşa sözünü keser ve İnanmadığını dudağındaki hafif tebesimle bellirterek «Teşekkür ederim, üst tarafını öğrenmek istemiyorum» der. General Naci Asutay, kabiliyet ve faziletleryle ordu içinde bütün tanyanılar takdir ve sevgisini kazanmış gözde komandanlarımızdan dandır. O tarihlerde, Ziya Se

haklı'nın muavini bulunuyordu.

Ziya Selışik, bugün flaş mazum vatandaşın sayısının kaç milyona vardığını elbette açıklamaz. İlgipler ögrensin. Var olan miktarın vatandaşla en çok bir yıl yer. Koru, tehdit danyak ve günlerce aç bırakıldıkları sonra nefis yemekler yanında yapılan soruşturmalardır. Yirminci yüzyılın başında bu derece dayanıklılıkla mahvetmeye yeten deli sayınımı Milli Emniyet için,

Bir araya bir de Mecliste partilerin üstü bir komisyonun mevcudiyetini ögrenmek. Milli Emniyetin ajanlığını yaptığı anlaşılan bu komisyonun kuruluşu Anayasa ve mevcut mevzuata uygun mu, uyumlu mu? Bunun teklikini hukukçularına bırakılmak istenir.

Bu mütessesinin şimdi basın da bulunan sat içi de bir çift

zöslü var. Bir ilkokul mezunu polisin raporuyla işlendiğin mi yalnız siz değil, çocukların bileyi yaradır.

Yukardaki sözlerde ne ekleyebilir? Aci olan sudur ki, bu örgütün başında bulunanlardan da işin feccatınları anlıyanlar ve fizitler olduğu halde bu durum engelenemiyor. Şu halde yıllardır sürüp giden bu «yanlıklıklar trajedisinin dizenleyicileri kimlerdir?

Herhalde aldığı maaşla çoklu seyler düşünenin, sorumluluk duymayan armagânı, «siyasi polis şoku» nun sınırlarının içindeki etkisidir. Bu yoksul ulusal nes fedakârlıkları eğitmeye çalıştığı sizler olgunlaşmaya başlarken hoşratça silkelikleriniz. Haksızlığın - hem de devleti arac yaparak - bu kadar hileye götürülmeyeceğini söyleyebilirsiniz. Peki, aşağıda anlatacaklarımıza ne buyulmeli de béceriler?

Ve sonra ellerindeki damgaları istampalamaya başlarılar: «Zararlı ideolojiler», «tehlikeli fikirler». Tehlikeli olan nedir? Birkac üniversitede genç ülke sorularına ilgi mi gösteriyor? Herhangi bir yerde ya da yabancı yazarın kitabı mı okuyorlar? Herkesinkine aynır, aklı sizgecinden geçmeden tembelce kabullenmiş yargılara uymayan bir düşüncede mi leri süzdürün? Siz masumluğun pırıltısında sizde çevrenin size oynadığı oyundan seytanı parıltılarını farkedemezsiniz ilkin. Ama hasta kafaların, örümcekli kafaların çanıfta olanlarla birlikte. Sonra siz yazarların çöguna da aynı şey yapıldı.

Daha birkaç ay önce bir Emniyet Şube Müdürü tanışımızda bir toplantıda söyleşenler sunları doğrulan çok iyi hâfiriyorum:

— Eskiden Ortaköy kalanın yazarlar solcu dyle doğuyaştalar. Ama şimdi yanşımalarla Ortaköy kalanın yazarlarla işbu Emniyet'e de emrî geldiği için artık bundan vazgeçildi. Sonra siz yazarların çöguna da aynı şey yapıldı.

Şaşınız mı? Bir şey için sevinmek gerek: Toplumdaki gelişmelerin içinde sizde çevrenin size oynadığı oyundan seytanı parıltılarını farkedemezsiniz ilkin. Ama hasta kafaların, örümcekli kafaların çanıfta olanlarla birlikte. Sonra siz yazarların çöguna da olsa Emniyet örgütüne etkileşti.

Bakın, şimdi Valf olan bir Emniyet Genel Müdür Yardımcısı mesleklerinin başında olan genç kaymakamlarla neler diyor!

— Aman çocukların, herhangi bir yerde memleket meselelerinden bahsederken gevrenize iyle dikkatli yapmayı, sonunda aynı

larına, açık oturumlara, tiyatrolara, resim sergilerine çevirmislerdir. Hazineni ve ulusu soymak isteyenlere değil, karanlıkların sırmesini sağlayan akımlara değil. Bir takım şeriatçı gazete ve dergilerde «namıllar kaynakları» dan alındığı söylemek hayatının hepsi her zaman vermeye hazır insanlara gerçekle hiç ilgisi olmayan olayları yakışır. Kimseler bu «kaynaklar» i nereden bulmakdadırlar? Bu durumda su iki olasılıklardan biri mutlaka doğrudur diyebiliriz:

— Ya bu kopkoju şeriatçı ve turkç kimselerle işbirliği yapmaktadır.

— Ya da bu hasta kafaların çikan söylemeleri göre bazı aydinlar dosyalanmaktadır.

Doğrusu şaşmamak gerekdir. Parlamento'da «Okullara polis koyalım mı?» diye bağırlan bir ilkinin, güçlüğü böyle çizegi gibi sanan zihniyeti sürüp giderse polis gücü de böyle çalışır elbet.

Bizim demek istedigimiz, bu örgütün başında ya da kilit noktasında bulunanların düniamızın ve ülkemizin bugün ulaştığı ilişkilere göre çalışmalarıdır. Yanı yurt yararlarını ve güvenliğini —aydin insanlara özgü— gerçekleştirmek, bir açıdan görevlendirmeleridir. Yoksa Ortaköy fenatının korkunç yön türlerini, İleri Anayasal 1964 Türkisinde, uygulamaya çalışanların yillardır değişmemesi, Türkisinde bu iddiaları gösteren tabii yöneticileri deyinide de bir karıştırları gösterir. Tabii yöneticileri ve kanun uygulayıcıları yönünden.

Simdi denilecektir ki: «Efendim, memleketin güvenliği, yüksük menfaatleri için her zaman tedbirler alır». Eh, o zaman biz de deriz ki: Bütün insan hakları, nazari olarak doğru olan bu sözlerin arkasında çiğnenmiştir. İnsanları ezen her kararın altında, bu kararlarla «Memleketin yüksek menfaatları», «Kuruluflen bozma» gibi zihirler giydirilmiştir. Ve bu gidişin sonunun nereye vardığını —birakın her topınumun tarihini— bizim en yakın siyasi tarihimize ait pek sıkça gösterir. Sokrata baldırın zehri içritten eski Yunan konformistlerinden bugüne dek gelen insanlık, ancak Türkiye gibi bir-i ülkeye müzilek olan bu «Utang tortuları» ni saklıyor halâ.

Şimdî sunu sorabilelim: Bu yurt için zararlı insanları izlemekle görevli bir örgütün «zarar ölçüsü» nedir? Türkis'in siyasal bütünlüğünü, bağımsızlığından tehlikeye düşürecek eylemleri saptamakta, en azından sosyolojik ve ekonomik bilgiden yoksun insanların yargıları mi ölçü tutulacak? Kendilerine göre «sakınca»lı insan, çıkışa itimadıyla yüzden masum insanların haklarının bozaçılıklarını yapmak istenir. Pek çok insanın bu «yanlıklıklar trajedisinin dizenleyicileri kimlerdir?

Herhalde aldığı maaşla çoklu seyler düşünenin, sorumluluk duymayan armagânı, «siyasi polis şoku» nun sınırlarının içindeki etkisidir. Bu dizenleyici insanlar çok daha güçlülerden tabii. Yanlış ve haksız hapsilerin merak edilerek kurealanması üzerine feryadı basanlar,

Burada siyasi polisin kimlerden yana olduğunu araştırmasını yapmalıyız. İnsanın «Pek tabii, Atatürk Cumhuriyetinin kanunlarından yanıt demesi gereklidir. Yanı devrim esprisine uygun, bu yurt ve ulusun daha ileri, çağdaş ölçülerde göre yönetilmesi amacına beklilik yapacağı anlatmak istiyoruz. Böyle olması gereklidir. Gelen ve tanık olduğumuz olaylar bizi polislerin yukarıda anlatılmış görevi hakkındaki kuşkuyla düşürlüyor.

Ulkemizin çıkışları fizerine düşünen, yürekleri yurt dertleriley sancılı gençlerin arasında olsa atıslar, «komünist avlamayı» beklerken, çıkışçı çevrelerin ej altından kışkırtıcı yobazlık, aldatılmış milyonlardan biri olan Mesut Suna'yı Başbakanın üzerine silahlıyla saldırtıyor! Tabii böyle olacak.. Çünkü siyaset güçlerinin elinde bulunduran bir kism «kazanççılar» dikkatlerini bilim okamıyor. Behzat SAMİ — Ankara

HAFTALIK FIKIR VE SANAT GAZETESİ

Kurucusu: Celal Reşit Hıboğlu — Münzit Sayı: — Doğan Avcıoğlu İmza Sahibi ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü: Doğan Avcıoğlu Basıldığı yer: Güney Marmara T.A.S.

Yaz işleri: Ziya Gökkal Caddesi No. 22/1 Yenibosna — Ankara Telefon: 17 89 89. — İstanbul Büro: (Satış - İlan ve Abone İşleri); Mollalı sok. No. 22 Cağaloğlu — İstanbul. Tel: 22 85 70 — Posts Kutusu 512 İstanbul.

Bir yıl (52 sayı) 60 TL, Altı aylik (26 sayı) 30 TL, Üç aylik (13 sayı) 15 TL'dir. Yurt dış aboneliklerde bu bedellerde ayrıca posta pulu ücreti kadar İlafe yapılır. Geçmiş sayıların fiyatı: 2.50 TL'dir.

İLAN: Beher sütunda satılık 25 TL dir. Sürekli çatılarla İlafe ve reklamlarla kitap İlanları için özel indirimler yapılır. İlafe ve reklamları yazmamakla birlikte yine reklamın yazılmasına ötürü hiçbir sorumluluk yüklenmez.

BAKİS

UÇMAYAN PİLOTLAR

Kökii dışarda

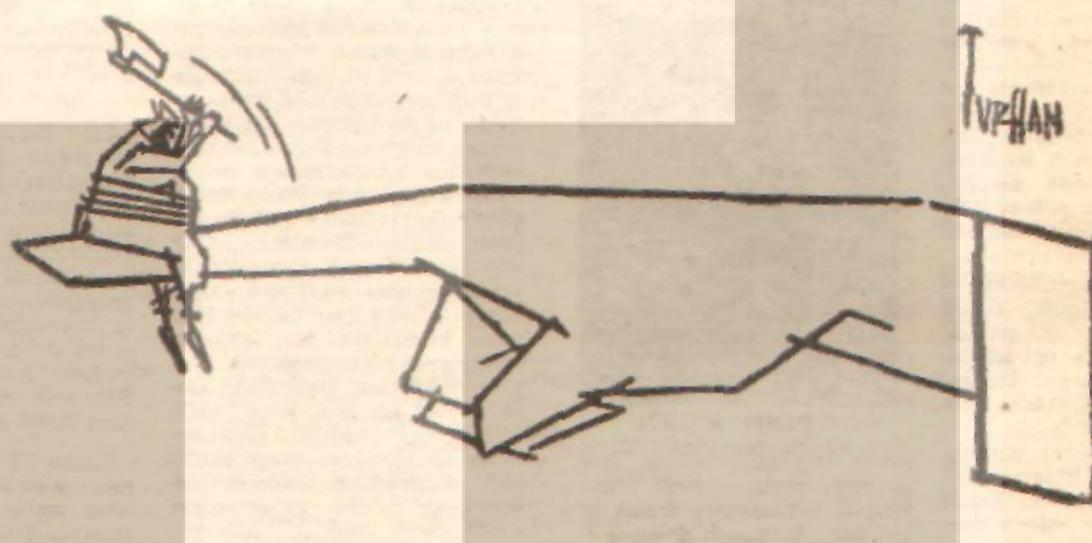
Kalkınma, daha doğrusu «pist üzerinde sürüklendirme» devrinin en gözde sözlerinden biri de «pilot bölge» sözlü. Köklüce bir yeniliği, toplumun hassas yönlerine dokunan bir reformu yurt içinde uygulamaya cesaretimiz yetmeyince, indata «pilot bölge» anlayışı yetiştirmek. Böylece, aslında aklımızın olmadığı, gözümüzün kesmediği işleri yapar görünüp hem kendimizi, hem de geleceğimizi aldatıyoruz.

Bir bakıma, meseleleri tam anlamıyla bilimsel açıdan ele alırsanız, pilot bölge metodu büsbütün yabana atlaçak bir tutum değil. Başarmak istediginiz bir yeniliği, tipki bir laboratuvar denemesi yapar gibi, önce az çok sınırlı bir alanda uygulamak olumlu ve eziyetsiz yanlarını karşılaştırıp ölçmek, diğerlerini hesaplamak ve ancak ondan sonra kesinleşen tutumunuza bütün ülkeye yaymak... Bu anlayış içinde, ilk «pilot bölge», daha sonra karşılaşacağınız meselelerin çözümüne ışık tutacak, gelecekteki davranışlarınızın «eklilik» veya, frenkçeyle «pilotluk» adacaktır. Ama, unutmamak gereklidir ki, böyle bir metod, ancak yerleşmiş, durulmuş toplumlarda, temel meselelerini çöz dükten sonra tefferruat üzerinde siki hizaplara giripk ilhamunu duyan ülkelerde, ince eleyip sık dokunmak için vakitin boz olduğu yerde uygulanırsa bir anlayış ifade eder. Bir topum ki derinden derine esen firtınalar içinde calkanmaktadır, bir ülke ki bilyük meselelerini çözümleyecek temel reformların neler olduğu gün gibi aşıklardır, bir yer ki her geçen günde birlikte bahtsız insanların, kurumuz ağaçların kösesi olmaya doğru sürüklendirmektedir, orada hâli «pilot bölge», «pilot proje» sözleriyle yapılanmak yalnız gülünçlüğün değil, bir hizmet sorumsuzluğun da ifadesi olur. Nitekim, bugünkü Türkîyesinde, adını «pilot» sözünün karışığı; her tutum, halk içinde havâflığın, meseleleri hafife altına belirtisi sayılmasına başlanmıştır bile.

Dikeni içerde

KKB böylesine dışarda olan bir tutum yabancı uzmanlarca tavsiye edilir neden hemen benimseyivermemiştir? Herseyden önce, ülke gidisine yön politik kadromuz, pilotluğununa gitmek istenilen bütünlükle uygulamak, istenen reformları tam anlamıyla başarılı bir şekilde gerçekleştirmek niyetinde değildir. Dar çerçeveli işlerle oyalanmak kendini, hem de çevreyi aldatma ve kestirme yolu. İkincisi de şu: Pilot bölgelerde uygulanan ve hemen herkesin dost bildiğimiz yabancı uzmanlara tavsiye edilen metodların çoğunda, bütün ülke içinde uygulanmasının temelsizlikleri, sunulukları ve bilgileri hemen sırtıacak olanlar; dar çerçeveler içinde, ölçüsüz harçlaryap çaba göstererek bunları halkın hizmetlere ulaştırmak çok daha büyük ve genişlik, bugünkü içinde, olsa olsa muazzam posturacaktır.

Değerli önemli olduğu için üzemde daha durmaktan fayda var. «pilot bölgeler» de uygulanan «toplum kalkınması» metodunu alalım. Bu tür birlikte çalışan idareci, bu işe girerek yerlesmiş çıraklarla birlikte ugraşan memurları,

«HIYEROG LIF» den

halka çalışma, uğraşma ve güçleri elbirliğiyle yemeye sevmeyi ağlayan kaymakamları sığınca göndermeye azimli bir politik iktidar, öte yanda aynı işleri gösterici ve göstermeli metodlar, politika ve idare mekanizmasının dışına çıkararak başarmanın lîyî niyetli bir kaçı yerli uzman. İki seyden biri: Ya ulkenin gidisine yön veren politik zimre halka inmekten, kütülelerle bir olup yerleşmiş çırakları yemekten, sosyal yapı değişikliklerine engel olan tıkanıklıkları aşmaktan yanaşı; bu takdirde Türkîyenin bugünkü devlet kuruluşu ve kadrosu, kaymakamından öğretmenine kadar sonsuz imkânlarla doludur. Ya da, politik iktidar, toplumun temel meselelerine dokunacak güçte ve niyette değildir; bu takdirde de imamlı hocalı, kamplı seminerli toplum kalkınması çabaları da bir noktada gelip yerleşmiş çırakların duvarlarına dayanacak ve yüzdeye ufanıp giticektir. Ne yazık ki döst geçinen yabancı çevreler ve uzmanlar, sümdeye kadar Türkiye'ye kalkınma yolunu olarak hep bu çeşit yilzese metodları göstermişler, çiftçi çocukların «4-K», köy kadınlarına da «ev ekonomisi» öğretip, ekin saplarından hasır sapka, meyva kabuklarından reçel yaparak kalkınmanın mümkün olduğunu telkin etmişlerdir. Toplumun köklereine inen temel çözümler kimseink aklına veve isine gelmemiştir.

Büyük metodlar

Bizim kafalarımızdan bizim topraklarımıza için çıkacak büyük çözümlere ihtiyacımız var. Onun içindir ki Amerika yoluyla Hindistan'dan aktarılmış toplum kalkınması çabalarını, onbin liraya yaklaşık aylıklarla ayakta durabilen sosyalleştirilmiş sağlık hizmetlerini yeterli bulmuyor ve bunları a sil çözümlere perde çeken perakendecilik belirtileri sayıyoruz. Aslında, büyük çözümlere gidebilmek için, Kurtuluş Savaşı sonrasına gö-

re çok daha elverişli bir durumdayız: Her alanda, az da olsa, sağ uydularına ve bilgilere güvenebileceğimiz yetişmiş insanlar, uzmanlar ve teknik elemanlar var. Kaynaklarımıza, lîyî kullanırsız, yetter; insanlarımıza, yol gösterilirse, çalışır; yeteneklerini gösterirler; da köklerinden sökülemeyecek kadar derin değil. Bu kadar imkân ortasında «elhâvâ» yapamayışının nedeni, yön gösterici ve söz sahibi kadronun yetersizliği, uyuşukluğu ve statükoculara boyun eğisidir. Yoksa, bugünkü Türkîyesinde imamlı bir chaydişesiyle çalışmaya ve topluma yeni bir yön vermeye hazır insanlar pek çok. Bunların bir kısmı, daraltılmış ufuklar ve politik kadroca çizilmiş çerçeveler içinde birşeyler yapabilmek amacıyla kıvrılmaktadır, için içün tükenmektedirler. Bazılarına «Türkiye'nin yeraltı zenginliklerini isletecek mekanizmayı yeniden düzenleyin ama, Petrol Karunu dokunmayın», bazılarına «sköylüy topak sahibi yapın ama, ağaları kızdırma yin», bazılarına «vergi gelirlerini artırdı ama, piyasayı korutmayı» denmiştir. Fincane katılarımı Türkîmeme endişesiyle israf edilen enerjinin haddi hesabı yok. Türkiye, bugün, yönsüzlük ve Türkîlik yüzünden, insan gücü potansiyelini en kötü kullanan ülkelerden biri. Bu karmaşalık ortasında, devlet kuruluşu içindeki iyi niyetli insanlarca hazırlanıp yaşamaya organ化的 kadar gelebilen çözüm tâslakları da, orada ufanıma ve anlamsızlaşmaya mahkûm; çunku politik kadro kütüleyle kaynaşmış doktrin kaderinin kadrosu olmaktadır çok uzak.

Doktrinli kalkınma

En büyük eksigimiz, doktrinsiz olusumuzdur. Türkiye'nin meselelerine getireceğimiz çözümler, belli bir temel

doktrin çerçevesine toplanabilen tutarlı, köklü ve toplu çözümler olmalıdır. Yoksa, perakende uğraşmaların, yönsüzlük ve temelsizlik içinde ufanıma gitmesi, hatta birbiriley gelişir durumlara düşmesi mümkündür. Bir yanda sağlık hizmetlerini sosyalleştirerek için kılavuz bölge çalışmalarını yapmak, öte yanda eczacıları kuzdurmamak için İşçi Sigortaları Kurumuun eczanelerini kapatmak, Trip Fakültelerinin kapilarını yersizlik gerekçesiyle hevesilerin yüzlerine çarpmak, yüz binlerce lira yetişirilmiş doktorları Amerikan ve Alman vatandaşlarının faydalaması için ucuz tarafından İhraç metası hâfine getirmek; bütî bunlar, doktrinsizliğin, temelsiz reform çabalarının en açık örnekleri.

Sosyalizmi, insan emeğine ve haysiyetine ne büyük değeri veren ahlâkî üstünlüğü yanında, çalışmalarını ve israfı önleyen, reform çabalarına bir bütün içinde anılm kazandıran sistem olarak da benimsiyoruz. Hele Türkiye gibi, insanlık kervanına yetişebilmek için vakti pek daralmış bir ülkede, akıcı ve sistemli davranışlara duyulan hasret yüzünden, doktrinin önemi gözümüzde bütî bütî büyüyor. Onun içindir ki, Batı kafasıyla yetişiklerini söyleyen bazı pek ünlü politika adamlarımızın, her bâline çikan kürsüye fırlayarak «doktrinsizlik»leriyle övünmelerini hayretle karşılıyoruz. Türkiye'de doktrinsiz politika adımı demek, her nabza göre serbet veren, gerektiğinde büyük çözümleri ve büyük dâvaları bir yana itebilen, küçük hesapların peşinden sürüklenen adam demektir. Hele bu doktrinsizlik, aslında, statükocularla suç ortaklığını eden «muhabazakâr bir doktrin» in ortılışlı olarak kullanılıyorsa, o zaman bunun adına düpêdiz «sahtekârlıktır» derler.

Mümtaz Soysal

İnönü, toprak ağalarına «Cennet azınlığı» dedi

Bakanlar Kurulunun kabul ettiği reform ilkeleri uygulanırsa, Çukurova'da en büyük çiftlikler 500 dönümü aşmayıacak, İyi topraklarda ise mülkiyet, 125 dönümle sınırlanırıldı. Toprağı akrabalar arasında paylaşma kapısı açık!..

Bakanlar Kurulunun, bir komisyonca hazırlanan toprak reformu ilkelerini kabul etmesinden sonra, şimdi bu ilkeleri uygun şekilde toprak reformu tasarısını ortaya koyma hazırlıkları başlamış bulunuyor.

Reform ilkeleri, iki yıl kadar önce YÖN'de yayınladığımız Jacoby Raporuna dayanarak, tefferruatla ve somut bir şekilde tesbit edilmiştir. Böylece, taminkar bir burjuva toprak reformuun esasları ortaya çıkmış oldu. Yalnız bu ilkeleri, Bakanlar Kurulundan geçirmek kolay olmadı. Bunun için İnönü'nün, Turan Şahin'in, Hüdai Oral'ın ve Ecevit'in bir hayli çaba göstermesi gerekti. En iddetli muhalefet Tekel Bakanı Mehmet Yüceler ile Devlet Bakanı Nüvit Yetkin'den geldi.

İlkelerde, toprak sahiplerine bırakılacak arazi genişliği asgari 125, azami 2500 dönüm olarak tesbit edilmiştir. Karadenizde 125 dönümün altına inilmesini isteyenler de vardı. Mehmet Yüceler ise azami hududun 5000 dönümle çarpmasını savunuyordu. Minibütçülükle fin kazanan Bakan 5000'de direnmesi üzerine, fse İnönü'yi müdahale etti. İnönü, «Mutlu azınlıkta sız ediliyor, Cennet azınlığı olur bu.» diyordu. Başbakanın «Cennet azınlığı» deyimi çok tuttu ve bu kesin müdahaleden sonra «Beşinci» ler artık direnmeye diler. Böylece toprak genişliği en iyi topraklarda 125, en kötü topraklarda 2500 dönüm olarak tesbit edildi.

İkinci temel mesele, kamulaştırılacak toprak bedellerinin tesbitiyle ilgiliydi. Anayasa, ödenecek bedelin, «gerçek değer» olacağını belirtiyordu. Fakat bunun tesbiti mahalli komisyonlara bırakılmış, komisyonlarda yer alacak toprak ağalarının temsilcilerinin çabalayıp, gerçek değer astronomik rakamlara yükselebilirdi. Esasen el koydukları Hazine topraklarını, çok yüksek fiyata yeniden devlete satmaya arzuğu bir hayli toprak ağası vardı. Anayasa Mahkemesinin, «gerçek değer» in «rayic değer» olduğunu kabul etmesi de meseleyi nazikleştirmektedir. Bu sebeple ilkeler komisyonu, değer tesbiti işini, merkezi bir teknik komisyon'a bırakmayı uygun bulmuştur. Değer tesbitini, Tarım ve Maliye Bakanlıklar ile Tapu - Kadastro ve Toprak - İskân Genel Müdürlüklerinin temsilcileri yapacaklardı. Yüceler, bu konuda, komisyonla İş sahiplerinin katılması istedii. Fakat toprak ağalarının bülgesinden senator çikan Maliye Bakanı Ferit Melen'in dahi katıldığı bu görüş reddedildi.

Diger bir mesele, pilot bölge işiydi. Alay konusu haline gelen pilot bölge, ilkelere, en acil durumda bölgelere öncelik tanımına endişesiyle almıştı. Bütün bir bölge, mesela Çukurova, Bakanlar Kurulu tarafından pilot bölge ilan edilebilirdi. Ne var ki bu ilke, toprak ağalarının yarıştırmasına endişeyle olacak, Tarım Bakanlığı tarafından kamu oyuna çok zavallı bir şekilde duyuruldu. Şahin, «Toprak reformu çok zaman alır, onun için pilot bölgelere gidilecek» diyor. Bu tarz bir pilot bölge anlayışı, işi komisyon'a havaleden farksızdı.

İlkelerde büyük bir gedik, muvazaaflı yollarla araziyi akrabalar

FERIT MELEN
O bile dayanamadı..

arasında sözde satışlarla käğıt üzerinde paylaşıltılarak, toprak reformundan kurtulmayı önlemek için konan tedbirin reddiyle açıldı. Biliindiği gibi 27 Mayıs'tan sonra toprak reformu söylentilerinin yaygın hale gelmesi üzerine, ihtiyath ve uzak görüşlü toprak ağaları, uydurma satışlarla, arazilerinin büyütüklüklerini sözde küçültmüştür. Jacoby Raporu, ağaların bu onyunu önlemek için, toprak reformunda, 27 Mayıs 1960 dan sonra yapılan satışların nazarı itibare alımmamasını istemiştir. Komisyon da 1 Haziran 1960 dan sonrası satışlar için devlet şifa hakkı tanımıştir. O tarihten sonra satış olmuşsa, devlet aynı fiyattan alabilecekti. Ne var ki, bu ilke itibar görmedi ve toprak ağalarına, arazilerini seklen parçalama ve reformdan kurtulma kapısı açık bırakıldı. Şimdi toprak ağalarının yeni bir sözde satış humusuna tutulmaları beklenir.

Baska bir ilke, ortaklığın tanımıyle ilgiliydi. Komisyon, ortaklığı toptan kaldırma cesaretini gösteremedi ve bunun tanımını daha gerçekçi bir tutum söyledi.

Kabul edilen ilkeye göre, mahsilde ortaklığın payı yüzde 80'e kadar çıkabilecektir.

Simdi bu ilkelerde göre, kanun tasarısı hazırlanacaktır. Fakat iyice bir tasarımn ortaya konması başka, iyi bir reformun yapılması başkadır. Käğıt üzerinde ifadelelerin gerçeklere geçmesi çok bilgi bir azim ve enerjiye ihtiyaç göstermektedir. Bu bakımından durum ümit verici değildir. İnönü, Kurultayda toprak reformu meselesini nedense ele almamıştır, «İleri Türkiye» bildirisinde, toprak reformu ile ilgili ifadeler, bir savunmadan ibarettir. Tarım Bakanı, «Reformu hemen yapma gücüne sahip değiliz» diye konuşmuştur. CHP oylarıyla ünlü Tapulama Kanunu Meclisten çıkmıştır. CHP 4753 sayılı Toprak Kanundaki, «kamulaştırılan arazi için vergi değerinin dört katı ödenmesi» hükümlünü kaldırırmak için Anayasa Mahkemesine başvurmuştur. Anayassa Mahkemesi rayic bedel esasını kabul etmiştir. Keza CHP, 4753 sayılı kanundaki, kamulaştırma sonu gelmez yargı usulüne sırıncımede bırakmayı ülkenin için konan çabuklaştırıcı usulleri iptal ettirmek amacıyla, Anayasa Mahkemesine gitmiştir. Göründüğü gibi CHP'nin bu konudaki tutumu mütereddit ve gelişmelerde doludur. Toprak ağaları ise, azami mukavemeti hazırlar. Hattâ bu mukavemet, çok dar bir prodükтивite anlayışına kendilerini kapırın ve toprak reformunun politik ve sosyal amaçlarının küfürüsüne, tarım teknisyenleri tarafından da paylaşılmaktadır. İlkeler Komisyonunun çalışmalarynda, Tarım Bakanlığı teknisyenleri ve Ziraat Fakültesi Öğretim Üyeleri, «efendim, verim düşer» gerekçesiyle, adeta büyük arazi sahiplerinin sözcülüğünü yapmışlardır. Bir profesör «isterse 50 bin dönüm arazisi olsun, rantlı olsun das diyerek, bu sakat görünlü dile getirmiştir. Bu zihniyetteki teknisyenlerle, toprak reformunu yürütmek ebitte kolay değildir.

Toprak reformu konusunda da İnönü'nün lyl niyetinin, vergi reformu meselesinde olduğu gibi sadice tatlı sözlerden ibaret kalmasından korkulur.

İnönü, Cemal Reşit Eyüpoglu'nu tebrik ediyor
Parti Meclisinin tek sosyalisti

siyasi notlar

CHP Kurultayı

CHP Kurultayı beklendiği gibi, bir yenilik getirmeden son buldu. Kurultayın özgürlüğü sakıntı ve heyeçanlığı idi. Sükûnet ancak iki deje bozuldu. Birinci olay, işçi dertlerini dile getiren CHP İl bir sendikacının «Bunlar komünist propagandası» diye susturulması ve yumruklanması oldu. Ikinci: ola yi, tek dersten borçlu öğrencilerin durumu dolayısıyle Millî Eğitim Bakanının ağır şekilde hırpalaması teşkil etti.

Borcu öğrenciler meselesi: Kurultay ele aldığı tek somut memleket meselesi idi. Zira, «İleri Türkiye» bildiri, Anayasanın sosyal haklarının, kalkınma plana hedef ve stratejisinin çok daha yuvralak sözlerle, fakat Ecevit'in kaleminden çıktıığı için akıcı bir dile ifade edilmesinden barettir. Halbuki bir parti bildirisinin, bı anlam taşıyabilmesi, somut meselelerde yönelmesiyle mümkündür. Bu sebeple b'ldiri, CHP İktidarına ujak bir ısk tutacak nitelikte da degildir. Bildirinin ikinci bir özgürlük bir savunma edası taşıması, CHP'nin ne olduğunu değil de ne olmadığına belirtmeye yöneliktedir. Meselâ «Kalkınma yol» başlığı altında, bu yolu sağ ve sol diktatörlüklerden koruduğu, sunuf çatışmalarını öndeki, doğmatik olmadığı v.s. anlatılıyor, fakat yolu ne olduğu söylemmeyor.

Devletçilik ise, «özel teşebbüsün tanıtımı, öncüllük ve önderlik edicili» diye tanımlanarak, «özel teşebbüs emrinde bir devletçilik gorselliliği birebilecektir. Programın hayallerden uzak tek ifadesi de bu olsa gerekir. (Bildiri hakkında İlhamî Soysal'ın 5. sayfamızdaki yazımı okuyunuz.)

İleri Türkiye» üzerinde tek önemli konusmayı partinin doktrineline özenen Feyzioğlu yaptı. Yalnız bir ilge kongresi seviyesinde olan bu konuma, zeki, kültürülü ve yetişkin Prof. Dr. Feyzioğlu'nun kalkınma edebiyatı ve demagogide Tevfik Iler'yi şimdiden çok geride bıraktığını ispatlamaktan başka içe yaramadı. Feyzioğlu diye dokunur tek cümlü söylemeden, en ufak tedbir İleri sürmen den bir saat boyu edebiyat yaptı. Genel Sekreter Satır ise, işçi haklarını Ecevit'in değil, CHP'nin sağladığını belirtirken Ecevit kışkırtmanın Hükümette ve parti list kadınlardan ileri bir sajsha'ya geldiğini belirtti.

Sakin Kurultayın ilgili olduğu temel mesele Parti Meclisi seçimiydi. Genel Merkezin gayriresmi listesinin hazırlanmasında bu yıl en çok uğraşanlar Ali Sohbet, Kemali Beyazıt ve Nüvit Yetkin oldu. Liste hazırlığında Zamangil ve Öztrak da rol oynadı. Genel Merkez listesinde Tahsin Bekir

Balta, Muammer Aksoy, Turan Güneş, Vedat Dicelli, Enver Gürel gibi isimlerin yer almayı dikkat çekti.

Parti Meclisi seçimlerinden Feyzioğlu'nun İldeğindeki «Hürriyet» grub zayıflayarak çıktı. Feyzioğlu, yeni Parti Meclisinde bir iki arkadaşıyla birlikte yalnızca içinde kalacağına benzemektedir. Teskilat tarafından tutulmadığı söylenen Erin ise, Aksal dan sonra en çok oy alan Parti Meclisi üyesi oldu. Meclis'in tek sosyalist Ryest Cemal Reşit Eyüpoglu'dur.

Bu arada bazı çırın olayları da oldu. Bir CHP de önemli yeri olan iki hanının beraberce seçimlere hile karıştırılmaya çalışması, tasonf komisyonundan uzaklaştırılmışlarına yol açan ufak bir skandal teşkil etti. Dünya Gençlik Teşkilatı başkanından CHP Gençlik Kolları Genel Başkanı gönde rildiği söylenen hayatı mesaj da ciddi yetten uzak bir davranış sa-

BÜLENT ECEVİT
Kıskanılan Bakan

yıldı. Gençlik Kurultayında Hükümet Komiseri olarak bulunan eski Gençlik Kolları Başkanı Muzaffer Selçuk'un Kurultay'da konuşulmak istenmesi de gillinq olaylara yol açtı. Hükümet Komiserinin CHP kongresinde nutuk atamayıcağı anlaşılmaca, Komiser «Ben İnönü'ye mektebinde mezun oldum. CHP'ye ve Sayın İnönü'le Sayın Satır'a gönülden bağlıyım. Pek yakında kaymakalı olarak tâyinim yapılacak, gitgidi kazada da İnönü'nün mektebinde okuduklarımı harf'yen tatbik edeceğime manabılırsınız» şeklindeki mesajı Kurultayda okutarak iyi bir idareci olacagini ispatladı..

Kurultaydan hemen sonra toplanan yeni Parti Meclisi Kemal Satır'ı tekraz, Genel Sekreterlige seçti.

Türk - Sovyet münasebetleri

Dişşileri Bakarı Erkin'in Sovyetler Birliği'ne 30 Ekim'de yapaçığı ziyaretten sonra, Türk - Sovyet münasebetlerinde, yeni bir dönemin başlaması beklenmektedir. Erkin, zemini hazırladıktan sonra, münasebetlerin İnönü'nün Moskova'ya gidişi ile gelişeceğini ileri sürülmektedir.

Sovyetler Birliği'ndeki yeni ekip, yapılan daveti teyid ederek ilk

Millî Emniyet Hizmet Reisine YÖN'ün Cevabı

1 — Online geleni komünistlikle suçlamakta büyük bir alışkanlık kazanmış olan Millî Emniyet Hizmet Reisi Ziya Selçuk' da tekzip modasına uyarak, geçen hafta YÖN'de mahkeme kararlarıyla, teyid niteliğinde bir tekzip yayımlattı. Samur ki, bir Millî Emniyet Başkanı ilk defa bir gazeteye görevi ile ilgili bir tekzip yollama durumunda kalmaktadır. Çok yavaş boy atan narin demokrasımız için, bunu, pek hafiften de olsa bir gelişme sayıyoruz.

Bilindiği gibi YÖN, Selçuk'ın Namık Gedik'e yazdığı bir raporu yayımlamıştır. Kaporda, bir zararlı faaliyetten dolayı yargı organlarına teslimi istenen kimse, suçun asıl ismi söyleyenirse, bunun siyasi mahzurlar yaratacağı gereklisiyle, komünist diye suçlanmaları teklif ediliyor. Yayınladığımız başka bir rapor da komünist suçlaşmasının dış propaganda bakımından yaranı olacağının türünü açıklıyor. Selçuk, tekzinde «Meklûpta geçen cümleler, YÖN'ce bilinmeyen şifâlı temalarda geçmiş bazı fikirlerin karışılığı mahiyetinde olup YÖN buları bir mugalata sermayesi yapmıştır» diyerek, mektupta yazdığı sözleri kabul etmektedir. Yazdığı sözler ise, korkunç bir zihniyet ifadesidir. Nitekim Aks'ı Dergisi bu konuda, «...Zihinlerde çöreklenen... İstifham bu raporların altında im-

zasi bulunan Ziya Selçuk'ın simdi de Millî Emniyet'in bir başı olusudur ki, bu itiraz söyle formüle edilmektedir: Bu başa 1959 model traş gitmez...» Aks'ın görüşünde katılır.

2 — Siyasi mahzurları önlemek endisesiyle, Kürtçilere komünist denilmesini teklif eden Selçuk, «Komünist olmayan hiç bir kimseye sen komünistin denmemisti» diyerek, çoğu devlet hizmetinde bulunan mahkûm olmamış insanları yeniden suçlamaktadır. Bu kimseler, Selçuk'ı hâkim önünde hesap vermeye çağırırlarsa, Bay Reis acaba o zaman ne yapacaktır? Kaldı ki Bay Reis, online geleni suçlama alışkanlığına sahiptir. Millî Emniyet Hizmet Reisi, kaymakamlık kurslarında elliye yakın kaymakamın önünde, Prof. Bahri Savci, Prof. Sadun Aran, Cetin Altan, İlhan Selçuk ve Ahmet Hamdi Başar hakkında söylediği ağır sözleri bilmem hatırlarlar mı? Bu kimseler, Millî Emniyet Hizmet Reisi sıfatıyla söylenen bu sözlerin hesabını sorarlar, Bay Reis acaba ne cevap verebilecek?

İkinci sayfada yayınladığımız emekli bir Kurmay Albayın mektubundaki ağır ithamlara, kaymakam kursunda «hakkında yeter değil bulunmayan kimse»lere, bir otomobil de çarptılar» şeklinde dersler veren Selçuk'ın bu konu-

da da söyleyeceklerini bekliyoruz. 3 — YÖN yazı aliesinde dava ile ilgili hiç bir şahıs yoktur. Sadece dava ile ilgili olduğunu sonradan öğrendigimiz bir Hükümet Tabibinin, iki yıl kadar önce dava ile ilgisi olmuşsa iki bilimsel yazarı YÖN'de yazmışlardır. Selçuk, bu nı bile, «Dava ile ilgili bazı şahıslar bugün YÖN yazı aliesinin içerişindedirler» diye kullanmaya çalışarak, korkunç zihniyetini açığa vurmaktadır.

4 — Bizim dâvâmız Selçuk değildir. Biz, Selçuk'ın mevcudiyetinden bahsettiği Türkiye Komünist Partisini ortaya çıkarmayıp da profesörler, yazarlar ve üniversite öğrencileri ile uğraşan ve onları işleyen korkunç zihniyetin peşindeyiz. Emniyet Genel Müdürlüğü Şube Müdürlerinden biri, bir toplantıda «Eskişehir'de Türkçeye kullanan yazarlar, solcu diye dosyalanırdı. Ama şimdi yazışmalarda Türkçeye kullanılması için emniyete de emir geldi yeniden, artık bundan vazgeçildi. Şiir yazanların çoğuna da aynı sey yapıldı» demiydi. Şimdi vali olan bir sube müdürü de genç kaymakamlara, «aman çocuklar, herhangi bir yerde memleket meselelerinden bahsederken çevresine lütfen dikkat edin. Bir ilkokul mezunu polisin raporuyla işlendiğinizi mi siz değil çocukların bile yıllarca acı çekersiniz» nasihatini vermiştir.

Şimdi düşülnüz, devletin güvenlik teşkilatının başında bu zihniyette bir adam vardır. Bu adam orada oturken kendini Anayas'a güvenliği altında hissedebilir misiniz?

Başta Hükümet ve Parlamento olmak üzere, demokrasi ve hukuka inanmış bütün teşkekkileri ve aydınları bu korkunç zihniyetle savaşa çağırıyoruz.

GERÇEK SAYGISI

İleri Türkiye'ye giden yol

Kapitalist batı ülkelerinde gördüğümüz tersine bir olus vardır birtakım az gelişmiş ülkelerde. Batı'da, burjuvazi, önce ekonomik bakımından gelişmiş, güçlennmiş, sonra politik egemenliği eline geçirmiştir. Oysa az gelişmiş ülkelerin eli burjuvazisi önce politik alanda öncü Kuvvet durumuna gelmekle, sonra ekonomik alanda egemenliğini kurmaya çalışmaktadır. Bunu gerçekleştirmek için de kendi öz kaynaklarından, halkın yararına emeği çok, yabancı sermayenin, dış yardımına destegine güvenmeye, umudunu bir buna bağlamaktadır. Az gelişmiş ülkeleri dünya kapitalist ekonomi sistemi içinde tutmak için çırpnı emperyalist burjuvazı bu umudu boşa çikarmak için elinden geleni yapmaktadır. Böylece az gelişmiş ülkelerde ithal mal bir hazır elbise gibi giydirilmek istenen kapitalist kalkınma metodu, büyük emekçi çögülüğünün gitgitde faktürleşmesine karşılık, her mahallenin bir milyoner üreterek, Devlet eliyle fert zengin ederek zoraki bir burjuvazı yaratmaya çalışmaktadır. Sonuç bellidir: Büyük sosyal sarsıntılarla yol açacak biçimde kalkınma mesesişin çıkmaza girmesi!

CHP'nin Büyük Kurultay'da oybirliğiyle kabul edilen «İleri Türkiye Ülküsü» bildirisini okurken şu yukarıya yazıklarımlı düşündüm.

CHP, temel ekonomik görüşünü belirtirken, «Demokratik devletçilik» dediği devletçiliğinin «özel teşebbüs yatırımlarını tamamlayıcı ve özel teşebbüs hizmetinde bir devletçilik olduğunu açıkça ortaya koymaktadır. Böylece Cumhuriyet'ten bu yana bütün biçimleri bir bir denenmiş olan kapitalist yoldan kalkınma anlayışı sindi de demokratik devletçilik adı altında sürdürülmemektedir. Olağan birsey bu. Çünkü CHP'nin toplumun bütün üyelerine fırsat eşitliği ve insanca yaşama hakkı tanımaktan, demokratik hakları yeterince kullanabilme ve kalkınma nimetlerinden hakkına yararlanabilme imkânım sağlanan söz etmesi nasıl gülin oluyorsa, bellili sosyal kuvvetlerin elinde ve hizmetinde, kapitalist olmayan bir kalkınma yoldan söz etmesi de oylesine gülin olurdu.

CHP, halka şirin görünmek için, birtakım reformların aneak sözünü edebilir; ama söderini uygulayabilecek bakımdan tutumu, ekmekle ekmek kelimesi arasındaki ayrıma benzemektedir. CHP, demokratik devletçilik le halka ekmek değil aneak ekmek hâmi verebilir. Anayasayı uygulamaktan aciz bir iktidar partisinden de bundan başkası beklenemez!

Oysa her geçen gün Türkiye için kurtuluşun gerçek bir bağımsızlığa kavuşmak, kapitalist olmayan bir kalkınma yoluna yönelik ve yabancıya değil kendi öz halkına, kendi öz kaynaklarına güvenmek olduğunu apak bir biçimde gösteriyor. İleri Türkiye Ülküsü'ne gerçekleştirmesini başka yolu yoktur.

Kapitalist olmayan yol, sosyalizm demek değildir. Sosyalizm, az gelişmiş ülkelerde, ancak, gerçek bir bağımsızlığın elde edilmesi, sosyal hayatı demokrasının işler duruma gelmesi, kapitalist olmayan yolun uygulanması sonunda üretimin İleri Türkiye'ye giden yolunun hızla yapılması ile gerçekleşecektir.

Kapitalist olmayan yol, sosyal gelişime kanonlarının kapitalizme ayırdığı tarihi rolü oynar; ama bunu kapitalizmin kendine özgü sıkıntılarından kaçınarak ve kısa bir süre içinde gerçekleştirir.

Kapitalist olmayan yolun devletçilik anlayışı, ekonominin killit noktaları dışında, özel teşebbüsün varlığını saygı gösterir; ama bu devletçilik elbette özel teşebbüsü destekleme aracı değildir. Amaç, sosyalizme güven yolu açmak, temizlemektir.

Kapitalist olmayan yol, bütün ekonomik ve sosyal olayları birbirine bağlı olduğu ve birbirini karşılıklı olarak etkileştiğinde gerginlik hareket ederek, kendini toplumun bütün alanlarında birden duyar: Toprak reformu yapılmadan sâzyleşme gerçekleştiremez; binalar, üretme yönelik tüm bir eğitim reformunu zorunlu kılar; binaların gerektirdiği yatırımlar ancak gerçek bir vergi reformunun sağlayacağı gelirlerle mümkün olur; kalkınmanın denetlenmesi, somut çözüm yollarının târîfîlîması eksiksiz bir düşünce ve söz özgürlüğünü gerektirir, vb.... Kapitalist olmayan yol, binalardan biri gerçeklesmeden ötekinin gerçekleşmemeyeceğine inanınlarını yoldur.

Bütün binalar, kalkınmanın herseyden önce politik olan nitiligiğini gözler önüne sermektedir. Şimdiye kadar gerçekleştirilen deneyler, toprak ağalarıyla büyük sermayecilerin etkilerini onde tutan, yabancı sermaye ile işbirliği eden politik kuvvetlerin Türkiye'nin kalkınma meselesi çözemediklerini göstermiştir. Bunun nazari tarifmalarla bir ilgisi yoktur; bu, 30 milyon Türkün yaşadığı bir gerçekiktir. Çok pahalya mal olan bu deneylerden sonra geriye bir tek kalmıştır: Dış ve iç kapitalizme karşı birleşen bütün demokrat ve halkın kuvvetlerini Anayasâ'nın sağladığı haklara sahip çikmaları, halkın kendi kaderi üzerinde gerçekten karar sahibi dumuna gelmesi!

CHP de, AP de bu gecikirmek için, kitlelerin ulyanmasını önlemek için sosyal adalet ve kalkınma türkülerini söylemeye devam edeceklerdir. Binaların nasıl köüt üzerinde, ya da kongre kürsülerinde kaldıklarını izleyip aydınlaştırmak, halkın bu aldatmacaların bilincine varmasını kolaylaştırmak aydulara düşüyor.

Fethi Naci

YÖN

Bu konudaki Emekli Sandığın Kurulu kararı söyledi:

«Yüksek Adalete Divanı tarafindan yapılan muhakemesi sonunda emeklilik hakkını dilsizken bir hükmüle mahkûm olan sâkit Cumhurbaşkanı Celâl Bayar'ın kaza Nâzîfer Gürsoy tarafından Sandığa verilen 24.6.1963 tarihli dilekçesteyle vasisi bulunduğu babası Celâl Bayar'a 8.6.1963 tarihinde yürürlüğe giren 241 sayılı kanun uyarınca aylık bağlanrıya talep edilen 17 milyon liranın 29.2.1960 tarihli ve 7466 sayılı 1960 yılı Mevâzînî Umumiye Karuru'nda açıklanan 150 bin lira Cumhurbaşkanlığı ödeneğinin onikidde birinin beşte biri 2500 liranın yüzde 35 zamı tutarı olan 3315 liranın 5434 sayılı kanunun 42. maddesi uyarınca 17.1963 tarihinden itibaren adı geçene emekli aylığı olarak bağlanmasına ve bu aylıkların öndendike faturası karşılığı, Haznedan tahsil edilmesine, ilgiliye İktisat Vekâlliğinden dolayı Ticaret Bakanlığı 1.6.1931 tarihinden itibaren bağlanmış emekli aylığının kestirilmesi hususunda gereklili işlemi yapılmış.»

Genel af

Yassıada mahkûmlarının direnen Bayar harç, filer af edilmiş olması, bütün siyasi suçluların afi için geniş bir eğilim yaratmış. Bu konuda Zonguldak Milletvekili Emekli General Kenan Esengin

KENAN ESENGİN
«Genel af...»

Bu düzeltme

YÖN'ün en büyük bir titizlik üzerinde durduğu noktalarдан biri doğru haber verme meselesidir. Fakat her gazete gibi YÖN de zaman yararlanılmamıştır. Yalnız yanlış haberini öğrenmiştim, dakikada düzelttiğimizden YÖN okuyucuları emin olabilirler.

Geçen sayımızda Bayar'ın kızın sâbit Cumhurbaşkanının 30 bin lira tutan üç aylık emekli ödeneğini Emekli Sandığından çektiğini yazmıştım. Gerçek Bayar'ın kızı Emekli Sandığından 30 bin lira çekmiştir. Fakat bu çekilen para birikmiş aylıkları da kapsamak tâdır. Bayar'ın üç aylık 30 bin lira olmayıp, 10 bin 125 lirasıdır. Uzilek düzeltiriz.

Yassıada mahkûmlarının direnen Bayar harç, filer af edilmiş olması, bütün siyasi suçluların afi için geniş bir eğilim yaratmış. Bu konuda Zonguldak Milletvekili Emekli General Kenan Esengin

Kruşçef'ten sonra dünya

Krusçef'in, Merkez Komitesi kararıyla Parti Sekreterliğinden ve Başbakanlık'tan çekilme zorunda kıldığı haber, bütün dünyada bir bomba gibi patladı. Önemle beklenen İngiliz seçimleri unutuldu. Dünya, endişeli günler yaşadı.

Endişe, Stalin devri günlerinin geri gelmesi ve Sovyet Harbin eskisinden daha tehditlilik bir şekilde yeniden başlaması ihtimalinden ileri gelmektedir. Çin'in de atom bombası patlatması bu endişeyi artırılmıştır. Halbuki Kruşçef, içe ve dışta liberalleşme ve barış içinde bir arada yaşama politikasını temsil etmektedir. Stalin'in ölümünden sonra Sovyetler Birliği halkın hayat seviyesini yükseltmeye önem vermiş, planlamada ademi merkeziyetçilik usuluerini geliştirmiştir, polis metodlarını kaldırımıya ve halka daha fazla hürriyet vermeye yöneltmiştir. Dış politikada da, emperyalist ülkelerle harbin kaçınılmaz olduğunu ileri süren Stalinist teori terkedilmiş, Komünist Blokun gittikçe kuvvetlenmesi ve emperyalizmin gerilemesi dolayısı ileATOM çağında dünya kuvvet dengesinin değiştiği ve bu sebeple iki farklı ekonomik sistemin harpası bir arada yaşayabileceği tezi benimsenmiştir. Bu teze uygun şekilde Kruşçef, milletlerarası gerginlik sebeplerini azaltmaya ve kapitalist ülkelerle, özellikle Amerika Birleşik Devletleriyle bir anlaşmaya varma çarelerini aramaya başlamıştır. Bir dünya savaşının çağımızda felaketterin en büyüğü olduğunu bilen Kennedy ve Johnson gibi liderler de, Goldwater tipi sorumsuz harp çırılıklarının skomukzme karşı yumuşak davranışları suzuşanın şeklindeki yaygarlarına itibar etmemiştir, Sovyetlerle anlaşmayı denemektedirler. Bu karşılıklı anlaşış sonucu, atom bombaları denemelerine son verilmiş ve Beyaz Saray ile Kremlin'in birbirine bağlayan bir telefon hattı kurulmuştur. Sovyet Harbi yarımada sona ermesinden beri sürüp giden çeşitli milletlerarası anlaşmazlıkların çözümü ve silahsızlanma yolunda çok daha önemli adımlar atılmış beklenmektedir.

Şimdi Kruşçef'in devrilmesiyle, bu başarı politika son bulacak ve Stalin devrine dönülecek midir? Buna pek fazla ihtiyal verilmemektedir. Zira Stalin sonrası Sovyet politikası, sahisi bir çabanın veya bir takılı düşüncenin değil, değişen objektif şartların bir sonucudur. Tanınmış antikomünist uzman R. Loewenthal'in de belirttiği üzere, Sovyetler Birliği artık kalkınmasının tamamlaması bir ülkeyidir. Kalkınma sonucu, kültür seviyesi yükselen halk, daha fazla refah ve hürriyet istemektedir. Halka hürriyet ve refah verme-

yen yöneticilerin başarı şansı zayıflamıştır. Hele Stalin devri takibi edildikten ve liberalleşme yolunda önemli adımlar atıldıktan sonra, geriye dönüşü halka ettermek mümkün değildir. Ayrıca sanayileşmiş bir ülkede, ekonominin etkili işlenesi, hürriyetçi planlama metodlarının geliştirilmesini gerektirmektedir. Bu sebeple, yeni ekibin içe-ideki liberalleşme politikasını devam ettirmesi beklenmektedir. Yeni ekip de Kruşçef gibi, 1980 yılına kadar Amerikan hayat seviyesine ulaşıp onu geçmeye çalışacaktır.

İçerideki hayat seviyesini hızla yükseltme politikası, milletlerarası alanda gerginliğin giderilmesini ve verimsiz silahlannan giderilmesini azaltılmasını gerektirmektedir. Atom silahlannınları geliştirmenin son derece pahalı olması, her iki blokun da aynı anda birbirini yokedeblecek korkunç bir tarihig gleçme ulaşması, istemedikleri halde tarafaların bir atom harbine sürüklenecekleri tehlikesinin artması gibi önemli sebepler de barışçılığı zorunlu kılmaktadır. Diğer tarafından Sovyet görüşüne göre, sömürgeçiligin gökmesi ve yeni bağımsızlığa kavuşan ülkeler için sosyalist metodlardan başka kalkınma yolu olmaması, kapitalist bloku günden güne zayıflatmaktadır. Sovyetler Birliği'nin eski korkusunu, görünüşünü bırakarak, kısa zamanda en yüksek refah ve hürriyet seviyesine ulaşması ve barışçı bir politika izlemesi, Sovyet sisteminin azağılığının ülkelerdeki cüzbüsini artırmabilecek ve Batı sosyalist partilerini güçlendirebilecektir. Böylece, belki de daha çabuk ve çok daha az riskli bir şekilde, sistemin düşübüne zaferi sağlayabilecektir. Bütün bu sebepler dolayısı ile, barış içinde bir arada yaşama politikasını hem zaruri, hem de kendileri için en avantajlı yol olan Sovyet yöneticilerinin barış politikasını geliştirmeleri beklenmelidir. Nitekim yeni ekibin ilk işi, eski dış politikaya bağlılıklarını belirtmek olmuştur.

Stalin politikasına dönüş imkansız sayıldığına, içe ve dışta Kruşçef politikasına devam edileceğine göre, Kruşçef neden devrildi? Bunun sebebi, Stalin politikasının sert şekilde tasfiyesinden sonra Komünist Blok'u bulan gözümde ve Çin-Sovyet anlaşmazlığının parçalanmaya gidecek bir gerginliğe ulaşmasında aranmalıdır. İçte ve dışta liberalleşme, ekonomik güçlükleri ve gelişmese seviyesinin yetersizliği dolayısı ile liberalleşme gitmesi mümkün olmayan Çin ile Sovyetler Birliği arasında gerginlige yol açmış, bu da Doğu Avrupa ülkelerinin daha bağımsız davranışmasına ve Batıdaki komünist partilerinin İtalya'da olduğu gibi Sovyetler Birliği'nin ideolojik liderliğini reddetmesine neden olmuştur.

İmkân vermiştir. Doğu Avrupa ülkeleri, Kruşçef'in 1962'den beri gösterdiği büyük çaba rağmen, milli sanayileşme politikalarından vazgeçerek, bölgesel eiddi bir planlamaya gitmeye hazır diyeblecek ölçüde bir bağımsızlığı kazanmışlardır. Hele Çin-Sovyet anlaşmazlığı, ya Kruşçef ya da Mao çekilmemişçe çözülmeli imkansız bir hale gelmiştir. Kruşçef'in 15 Aralık 1964'de toplamaya çalıştığı komünist partileri konferansı, muhtemelen Komünist Blokun İkiye bölünmesini tescili edecekti. Bu tehlikeli durum karşısında, Komünist Partisi Merkez Komitesi için Kruşçef'i tasfiyeden başka çıkar rol kalmamıştır. Tasfiyede, Kruşçefin sağlık durumunu bozukluğu, yaşlılığı, ekonomik güçlükler, ihtiyal sonrası yetişen genç kadronun memleketi yönetmede kendini daha yetkilî görmesi ve ekibin çalışmasına yatkınlığı gibi sebepler de bir derecede kadar rol oynamış olabilir. Fakat asıl sebep, Çin-Sovyet anlaşmazlığıdır. Nitekim, ön planda Sovyet liderlerinden Suslov, Kruşçef'in çekilmesi kararının, Çin Sovyet anlaşmazlığı hakkında gelen raporlarla Merkez Komitesinde incelemesinden sonra alındığını açıklamıştır. Yeni ekip, bir tarafdan barış içinde bir arada yaşama politikasını yürütürken, öte yandan Komünist Blokta çözülmeyi önləməcən Çin-Sovyet anlaşmazlığı gidermeye çalışacaktır. Fakat bu politikaları gerçekleştirmenin kolay olduğu sanılmamadır. Barış çabalalarına rağmen, Viet Nam, Kongo, Küba gibi ülkelerde sürüp giden buharanlar, her an bir harbe yol açabilecek büyük tehlükeler yaratmaktadır. Artık atom bombasına da sahip olan Çin, bu buharanlarda emperyalizme şiddetle karşı çıkmaması ve bütün milli kurtuluş hareketlerinin aktif şekilde desteklenmesini istemektedir. Emperyalist ülkeler, milli kurtuluş hareketlerine karşı daha uzlaşıcı bir tutum takınmadıkları takdirde, Çin'e yaklaşan bir Sovyetler Birliği'ni tutumunu Çin gibi sertleştirmesi, milletlerarası gerginliği artırıbilir. Bundan başka Çin-Sovyet anlaşmazlığı, Stanford Üniversitesi profesörlerinden Paul Baran'ın ilgi çekici yazısında okuyacağınız üzere, sahî çekimlerden çok, temeldeki köklü sebeplerde dayanmaktadır. İçte ve dışta liberalleşme gideye giden Sovyetler Birliği'ni, bu liberal gidiş ayak uydurması mümkün olmayan Çin ile anlaşması ve Komünist Blokun bütünlüğünü sağlaması kolay değildir. Bağımsız komünist hareketleri gittikçe artan ölçüde desteklemeye başlayan Amerikanın da Komünist Bloku zayıflatma yolunda çaba gösterdiği aşikardır. Hele Amerikada bir Goldwater'in başarısı, dünya için tehlîkeli sürprizler hazırlayabilir. Ancak Amerika ve Sovyetler Birliği'nden, birbirinin güçlüklerini istismardan vazgeçerek, karşılıklı fedakârlıklara rıza göstermeleri, dünya barışının sağlam temellere oturtulmasını sağlayabilir.

YÖN

Amerikalı tanınmış sosyalist iktisatçı Prof. Paul A. Baran bu ilgi çekici yazısında, Sovyet-Çin anlaşmazlığının temelde yatan sebeplerini açıklıyor:

Komünist blokta Zengin-Fakir Çatışması

Prof. Paul A. BARAN

Fakirlik ve hürriyet

Az gelişmiş bir ülkede, sosyalist bir hükümetin karşılaştığı temel mesele, üretimi hızla artırmak için büyük fedakârlıkların gerektiği bir dönemde, halkın desteğini muhafaza edebilmektir. Az gelişmiş ülkelerin üstüne çökken şarttan istekler ihtiyali olayı ile, sadece her careye başvurarak halkın isteklerini boğmayı çalıyan geri ve cürlümüş rejimler değil, ekonomik ilerleme ve sosyalizm yoluna girmış devrimci hükümetler de karşı karşıyadırlar. Ne var ki akıcı bir ekonomik ilerleme planı, tüketimi hemen artıracak bli kolaylık politikasını değil, fakat 10 ila 20 yıllık bir planlama döneminde, en büyük kalkınma hızını sağlamak amacını giden etrafı hazırlanan bir strateji gerektirir. Bu sebeple, ilk fedakârlık döneminde, kütüllerin tüketiminin çok yavaş artması veya hiç artmaması mümkün değildir ve muhtemelde kurulduktan ve zirve aşıldıktan sonra sistem gittikçe artan tüketim mal-

tari, mesken v.s. arzıyla meyvaşlarını vermeye başlar. Fakat iç ve dış sömürgecilerine, karşı verdikleri getin mücadelelerin acılarını yaşamış ve bir devrim geçirmiş olan kütüller, köy ve kasabalarında günlük hayatlarının derhal düzeltilmesini beklemekte kendilerini hakkı saymaktadır. Genç sosyalist hükümet, bir sihirli degnekle refah bir gurpu getiremez. Devrim hâlâ devam ederken, hükümet, karşılığında derhal nimetler dağıtmadan taşın teri, fedakârlık ve kan isteme durumundur. Ancak yüksek bilincde sahip en zeki sosyal gruplar, girişilen haretin gereklilığını ve önemini anlayacaklar ve kabul edeceklidir. Uzak gelecekteki amaçlara ve ekonomik gereklerde göre düşünme alışkanlığına sahip bulunmayan geniş halk tabakaları ise, kabusek bikkinkit duyarlılıklarla onların yüzüylar boyu suren cehaletlerinden ve bâtil inançlarından faydalananma-ya çalışan düşman propagandanın etkisine düşerek, devrime olan inançlarını yitirebilirler. Geniş kütü, eski rejime çektiği sefaletten içerdeki esfendilerinin ve sömürgecilerin yaralandığı

BREJNEV

KOSSIGIN

ve bu sefaletten kurtulma umudu bulunmadığını, halbuki devrimle birlikte gelen mahrumiyetlerin, yeni ve daha iyi bir toplumun doğum sancıları olduğunu anlatır. Bu temel farkın anlaşılması yüzünden geniş kütü, devrime karşı ilgisizlik, hatta düşmanlık gösterir. Böylece demokrasi ile sosyalizm, halkın uzun vadedi ihtiyyatlarıyla hemen tamam istenen arzular arasında az çok kesin bir çatışma kaçınılmaz şekilde doğar. Bu durumda sosyalist iktidar, toplumun bütününe temel çatılarına kayıtsız sartsız ve gözlemez şekilde bağlı kaldığından onu iç ve dış düşmanlara olduğu kadar kendi vatandaşlarından çıkacak fırsatçıları ve hainlere karşı korumak ihtiyacını duyar. Bireysel ve toplumsal hürriyetlerin kırılması ve politik baskı yoluna gidilmesi zorunluluğu, bu yüzden ortaya çıkar. Bu zorunluluk objektif engeller geniş ölçüde aşılmalıdır, en önemli ekonomik meseleler yaklaşıklar olarak görülmeli ve sosyalist hû-

kümet belli bir istikrar ve dengeye sahip olmakla azalmaz veya ortadan kalkmaz.

İntihar politikası

Bu temel sebep, yani tek kelimeyle kırılık, Doğu Blokunun karşı karşıya bulunduğu ikinci grup güçüklerin kaynağını teşkil etmektedir. Bahis konusu güçükler, Doğu Blokundaki ülkeler arasındaki münasebetlerle ilgilidir. Bu münasebetlerin arzulanan ölçüde iyi olmadığını tadar. Haklı endişelere yol açan ülkeler arası münasebetler, uygun bir tanım perspektifine oturtularak, objektif şekilde incelemelidir. Bu konuda tam bir şerefi sahip bulundugumu iddia etmemek, beraber, öğrenebildiklerim, bende, mevcut gerginlik sebeplerinin birbirine sık sık bağlı birkaç meseleden ileri geldiği kazanıtı uyandırılmıştır.

Meselelerden biri, Doğu Blokun ekonomik kaynaklarının dağılmışlığı ile ilgili ve esas itibariyle çeşitli ülkelerin en-

tikleri ekonomik gelişme seviyeleri arasındaki büyük farklıdan doğmaktadır. Daha basit bir ifadeyle, mesele, Komünist Bloktaki, Sovyetler Birliği, Çekoslovakya, Alman Demokratik Cumhuriyeti, Polonya gibi gelişmiş ülkelerin daha az (ve çok daha az) gelişmiş ülkelerde yapacakları yardım hacminin tayıni ile ilgiliidir. Bu ülkeler aynı ölçüde fakir veya aynı ölçüde zengin olsalar da, böyle bir meselenin ortaya çıkıyaçığı açıklıktır. Yine açıklıktır ki, halen Komünist Bloktaki zengin ve fakir ülkeler arasındaki adam başına geliri yaklaşık da olsa eşit hale getirmek tamamen imkansızdır. Böyle bir eşitlik politikası, zengin komünist ülkelerdeki 250 milyon kadar insanın hayat seviyesini çok büyük ölçüde düşüreceklerdir. Bu politika, 700 milyondan fazla insanı toplayan daha fakir bölgelerin kalkınmasını hızlandırbilse da, politik ve sosyal bakımdan tam bir hayalidir. Eşitlik politikası, en gelişmiş komünist ülkelerde rejimin intiharından başka anlama gelmeyecektir.

Staline lig'e paydos!

Mesele, Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa memleketleri Dünya Savagının sebebiyet verdiği yıkıntıların yeniden inşası sırasında elbette gündeme degildi. O tarihlerde Sovyetler Birliği, Komünist Blok'a yeni katılan daha fakir ülkeler aneak sembolik bir yardım yapabilirdi. Mesele, 1955 yılından itibaren, Sovyetler Birliği yeniden inşa ve ekonomik kalkınma yolunda büyük ilerlemeler kaydettikten ve Stalin'in ölümüyle geniş bir ekonomik ve politik serbestiyeye girmeye başladıkta sonra önem kazanmıştır. Yeni politika, ekonomik alanda en yüksek yatırımları ve kalkınma oranını sağlamak için tüketimin kısıtlaması ve kemelerin sıkılması seklindeki eski politikadan vazgeçerek, savastan önceki sanayileşme döneminde ağır mahrumiyetler katlanan ve korkunç savaşlarında da çok daha büyük fedakârlıklar yapan Sovyet halkına, arzedilen gıda maddeleri, sınai tüketim maddeleri ve mesken üretimini geniş ölçüde artırmaya amaçlı gümekteydi. Politik alanda ise, yeni politika, Sovyet toplumunun genel havasını köklü şekilde değiştirmeyi, politik baskısı kaldırmayı ve Stalin devrinde Sovyet hayatının bütün yönlerini kapsayan katı dogmatizmden uzaklaşmayı amaç edeniyordı. Milletlerarası alanda da yeni politika, barış korumak, silahlanma yükselişini hafifletmek, gerek Sovyetler Birliği'nde, gerek ikinci Dünya Savagından sonra Sovyetlerin yoluunu seçen ülkelerde, toplumların ilerlemesi ve güçlenmesi açısından zaruri bir milletlerarası yürütmeyi sağlamak amacıyla. Birleşik Amerika ile su veya bu şekilde bir anlaşmaya varmak için büyük çaba göstermeyi gerekmektedir. Gerçekten, Komünist toplumların artan refahı ve ilerlemesi, komünizmin dünyada genişlemesini sağlayacak en güçlü araç sayılmalıdır. Bu sebeple, yeni Sovyet liderleri, klasyik emperyalizm teorisini reddederek, veya hiç değilse önemli ölçüde değiştirerek, kapitalist ülkelerde bir anlaşmaya varmanın imkansızlığını ilan ettiler. Zira Komünist Blok'un gücünün hızla artması dolayısıyla dünya kuvvet dengesinde köklü bir değişiklik olmuş ve tâbiî ülkelerde sömürgeçiler üzerindeki emperyalist egemenlik çökmemeye başlamıştır. Yeni ülkelerde yapılacak politik ve ekonomik yardımlar emperyalizmin çöküşünü hızlandıracaktır.

Stalincilikte israr

Bu yeni politikanın çeşitli yönleri ekonomik kalkınmanın ilk aşamasındaki en korkunç engelleri yenmek için müthiş bir mücadeleye girişmiş bulunan Çin'de ve diğer komünist ülkelerde şüphe ile karşılandı. Anlaşmazlık, Komünist Blok'un bir bütün olarak ihtiyaçlarının tayıni, emperyalist devletlere karşı güdülecek bir çatışma politikasının sanslarının degerlendirilmesi, barış ve sosyalizm yolunda emperyalizme karşı verilen mücadelede en iyi stratejinin ne olacağının tesbiti gibi meselelerin içeriği altında Sovyetler Birliği'nin liberalleşme programının doğruluğu ve zamana uygunluğu noktasında toplanmaktadır. Anlaşmazlık, yıldan yıla genleştiği halde, ancak, Sovyet Komünist Partisi'nin 1961 sonbaharındaki XXII. Kongresinde çok şiddetli bir çatışma hâlinde zamanın tamındı. Bu ilk temel sebeplerin en önemlisi kalmakla beraber, çeşitli şartlar da ortaya çıktı. Tıpkı bir deyimle, Sovyet parti yöneticileri Komünist Blok'un bir bütün olarak ihtiyaçları ve sorumluluklarını konusunda çok dar emilliyetçi bir görüşe mi sahiptiler? Kendilerini, Sovyet halkın hayat seviyesini hızla yükselte meşesine gerekten fazla teksif etmeyip miydi? Eğer Sovyetler Birliği, programda öngörülen Amerikan hayat seviyesine 20 yılda ulaşmak ve geçmek hedefini meselsiz 30 yıla çıkartmak peşasına, milli

ÇİN'İN TOPRAK TALEPLERİ

Moskova, Pekin'in Sovyetler Birliği'ne ait 1 milyon 540 bin kilometrekare toprak (Türkiye topraklarının ikinci katı) talep etmekle suçlamaktadır. Harita, 10 yıl önce Pekin'de yayınlanan bir ders kitabından alınmıştır.

1. Doğu Türkistan: Kirgız, Tacikistan, Kazakistan cumhuriyetlerinin bir kısmı, 2. Lada: Çin ve Hindistan arasındaki anlaşmazlık bölgesi. Çin bu arazisinin bir kısmını ısgal etmiştir. 3. Nepal, 4. Sikkim, 5. Butan, 6. Nefç ve Assam ovası: Hint arazisidir. 7. Birmania, 8. Andaman adaları: Hint arazisidir. 9. Singapur dahil Malezya, 10. Siyam, 11. Hindistan (Kamboç, Laos, Vietnam), 12. Formoza, 13. Sulu adaları (Filipin), 14. Çin - Birmania huddu: 1962'de hudut düzeltmesiyle Çin'e bağlanmıştır. 15. Piu-Kin takım adaları: Amerikan mandası altında (Okinawa üssü). 16. Kore, 17. Amur nehrinin sol kısmı (1858'den beri Rusya altı, 18. Amur nehrinin sağ kısmı (Vladivostok limanıyla birlikte 1860'dan beri Rusya altı), 19. Sahalin adası (ikinci Dünya Savagından önce Japonya ve Sovyetler Birliği arasında paylaşılan ada, 1945'den beri Sovyetlere altı).

nel hayat seviyesinde çok önemli bir yükselmeye öngören Sovyetler Birliği'nde sosyalizmi inşa programı, Kongre tarafından resmen kabul olundu. Bu durumda Sovyet refah hedeflerini programa yaptığı gibi çok yüksek seviyede tesbit etmenin zaruri olup olmadığı, tüketimde daha mütevazı artışları öngören bir kalkınma hızı politikasının öbür komünist ülkelerde da büyük ölçüde bir yardım programına yer verip vermeyeceği meselesi tabiatıyla ortaya çıktı. Başka bir deyimle, Sovyet parti yöneticileri Komünist Blok'un bir bütün olarak ihtiyaçları ve sorumluluklarını konusunda çok dar emilliyetçi bir görüşe mi sahiptiler? Kendilerini, Sovyet halkın hayat seviyesini hızla yükselte meşesine gerekten fazla teksif etmeyip miydi? Eğer Sovyetler Birliği, programda öngörülen Amerikan hayat seviyesine 20 yılda ulaşmak ve geçmek hedefini meselsiz 30 yıla çıkartmak peşasına, milli

ii gelirinin daha büyük bir kısmını öbür komünist toplulukların ilerlemesine ayırsa ve bu sýyede Çin, Kuzey Kore, Kuzey Vietnam ekonomileri çok daha hızlı bir gelişme sağla, bu bütünüyle dünya ve özellikle sosyalist olmayan azgelişmiş ülkelerde çok daha büyük bir etki yapmış olabilir miydi?

Bu sorular, uygulanan politikalarda ifadesini bulmuştur. Daha önce de belirttiğimiz üzere, Sovyetler Birliği'nin tüketimi kisma ve azami tasarruf politikasını terketmesi geniş ölçüde eski dönemin kemerkâma ve azami çalışma zorunluluğunun sonucu olan politik baskı sisteminin gitikçe sahneden çekilmesi ve gerilemesiyle paralel gitmiş ve böylece Stalincilikin tasfiyesi hareketi hızlanmıştır. Aşikâr ki, Sovyetler Birliği'nin gitikçe daha geniş ferdi hüsrâyetler ve en yüksek refah sahip bir sosyalist demokrasi haline gelmesi her sosyalist sevdirecek bir

olaydır. Bildigimize göre, ne Stalin iktidarının keyfi davranışlarından masun kalan Çinliler, ne de başka bir kimse Stalin ve suç ortakları tarafından işlenen suçların ve hataların toptan kaldırılmasına ve tasfiyesine karşı en ufak bir itirazda bulunmuştur. O halde bahis konusu mesele bizi Stalincilikin tasfiyesi değil, Stalin'in ismine bağlanan «cebrî hizlî kalkınma» politikasının tercidir. Ne var ki Çin ve öbür komünist ülkeler «bu zuan'ı çözümesi»ne ekonomik bakımından hazır değildir. Ekonomik bakımından hazır olmadıkları için de liberalizmeye ve tilkiyetler üzerindeki baskıyı azaltmaya gidemeler. Halbuki Sovyetler Birliği'nde bütün bunlar halen hem mümkündür, hem de Sovyet toplumunun kültürel, ekonomik ve politik ilerlemesinde temel açımlardır. Çin'de ve öbür ülkelerde, hükümetler halkın hızla sanayileşme, tarımın kollektivleştirilmesi ve tüketimin zorunlu kıstılması politikalarını açıkladıkları zaman, Sovyet örneğini gösterdiler ve dünya Sovyet başarısının büyük mimarı sayılan Stalin'in oturisinden yararlandılar. Bu ülkelerin Stalin'in temsil ettiği politikayı henüz terkedemeyecekleri bir sıradır, Stalin imajının birden bire yıkılması, Sovyetler Birliği'nden çoktan geride bıraktığı güçlüklerle halen boğulan bu ülkeler hükümetleri için, hiç şüphesiz ciddi bir politik şok teşkil etmiştir.

Anlaşmazlık üst yapıda

Aynı şekilde, Çin ve Asyadaki öbür komünist ülkeler, milletlerarası müzakerelerinde, Sovyetler Birliği ile Doğu Avrupa ülkelerinden çok farklı bir durumda bulunmaktadırlar. Bu ülkelerin topraklarının önemli kısmı henüz düşman elindedir. Oular, emperyalist devletlerin ekonomik abluka ve askeri müdahale tehdidi altındadır ve politik ayrimlarla karşı karşıyadırlar. Bu sebeple, Asyadaki komünist ülkeler, Avrupadakilerden farklı olarak mevcut statükoyu temel alan bir yumusama politikasını kabullenmek için daha az elverişli durumdadırlar ve daha az isteklidirler. Avrupa hâlde geçici bir anlaşmaya imkân veren tek önemli enigma Almanya meselesi olduğu halde, Asyadaki meseleler çok daha fazla sayıda ve çok daha karışıktr. Bu meselelerin çözümü, Almanya konusunda tarafaların kabul edebileceği bir ulaşmaya varılmışından çok daha az muhtemeldir. Objektif durumda bu farklılık, aşikâr ki, Çin'de ve Sovyetler Birliği'nde milletlerarası durumun farklı değerlendirilmelerine yol açmaktadır.

Bununla beraber, kehanette yarılma riskinosunu göze alarak, tartışmada ateşin yükseltmesine ve tarafların karşılıklı ağır suçlamalarına bulunmasına rağmen çatışmanın, tamiri mümkün olmayan kesin bir ayrılığa yol açmayıcağını söylemeye eğrete edeceğim. Uzun vadede, komünist ülkelerde mevcut üretim ilişkilerindeki temel ayniyet, yöneticilerin ksa vâdelli takatik ve strateji meselelerindeki geçici anlaşmazlıklarına nazarın çok daha güclü bir unsurdur. Stalin'in tiksinti veren kötülüklerine rağmen, sosyalist üretim tarzı bundan zarar görmemiştir. Çin'de ve diğer ülkelerdeki komünist iktîllâfer de, geriye dönüşü mümkün olmayan tarihi olaylardır. Bu olaylar, politik üst yapıyı etkileyen geçici anlaşmazlıklar ve çatışmalarla değiştirilemez, hele yok edilemez. Uzlaşma imkânları mevcuttur ve mutheme bir ulaşmaya varılacaktır. Hatta bu ülkelerin hükümetleri her iki tarafın da kabul edebileceğii bir anlaşma şekli bulamasalar bile, bunun sebebiyet vereceği uzaklaşma, her ülkenin sosyalizm yolunda ilerlemesini engellemeyecek ve daha sonraki günlerde, bütün bu ülkeler arasında dayanışma ve bağlılığı bozmış olacaktır.

Büyük güçlükler içinde kalkınan Çin'de piring tarlalarında çalışan köylüler

Giritli suçunu itiraf etti!..

1 — Suçuların telâsi içinde çırpan Giritli, geçen hafif kanun zoruya yayılmışlığımız tekzibinde, kısmen de olsa kusurunu kabul etti. Giritli ilk tekzibinde, ana kaynak, Hukukun Ustalığı ve İspanya Kitabıdır. Ana kaynak bir olunca, «her iki eserin muhtevası bakımından yer yer müsâbehet ve hattâ aynıyet olması gayet tabidir» diyor. Bu sefer «Makalemde bir tercüme değil, bir şıaset bilimi yazıştı olduğuna göre, evvelce yapılmış kusursuz bir... faydalananmak kadar tabii ne olabilir» denilerek, korsanlık kısmen itiraf edilmektedir. Fakat itiraf yarındır. Zira fikir korsanlığında bir rekor kuran Giritli, iki cümle hariç, Prof. Esen'in Anayasası El Kitabındaki İspanya kusurusu, bir iki kelime değişikliği ile aynen kopya etmiştir. Yedi sayfalık makalede, Esen'in yazısından almayı ihmal ettiği kusur sadece, «gaye, tıpkı herkimeşerken kurtulmak ve manayı tasfiyedir» ve «Serbest sendikalar yasaktır» cümleleridir ki, kelimeye vurursak bu iki cümle 10 kelime etmektedir. Demek ki Giritli, Prof. Esen'in takriben 1400 kelimelik yazısının 10 kelimesi hariç, geri kalan 1390 kelimesini el çabukluğu ile aktarmıştır.

Uzun makalede Giritli'ye ait olan sadece 7 cümle ve birkaç ibare vardır.

Giritli'nin «kusursuz tercümeneden faydalananken tercümanı da zikrettim» ifadesi bir devekuşu aldatmacasıdır. Bir defa Giritli, Prof. Esen'in yazısına tercüme ve ken-

disine de «tercüman» diyerek, hocaşına dil uzatmaktadır. Bunun cevabını vermek Prof. Esen'e düşer. Ama Giritli, kusursuz tercümeneden faydalananken tercümanı da zikretseydi, 1500 kelime civarındaki makaleşinin 1390 kelimesini tirnak içine almak zorunda kalacaktı. Halbuk makalede, Büllent Nuri'ye atfen tirnak içine alınmış tek bir cümle yoktur. İnsanın durun bu kadar sıkık hâlâ yalan söyleyebilmesi için gerçekten utanma hissinden voksun olması lazımdır.

2 — Giritli, husumet ve kötü niyetten söz etmektedir. Bunlar, suçüstü yakalananların ve her işin, sahî hesapları yapılacağının sanan biçimelerin çarpınlamlarıdır. Her türlü hırsızlığa savaş açan YÖN'ün fikir korsanlığını ortaya sermesinden tabii ne olurdu ki? Kaldı ki, Giritli YÖN kurucularının Kurucu Meclis'ten arkadaşıdır. Giritli, YÖN'ün Sıkiyönetimle olan Danıştay dâvasında Fransız Devlet Şurasının bir kararını vererek bize yardımcı olmuştur. Bu yardımına teşekkür ederiz. Fakat bir arkadaşı kaybetme pahasına da olsa bir fikir korsanlığını kamu oyunu açıklamayı vazife bildiği ve bunu en ufkı tereddüti göstermedik. İsterdi ki, bu fikir korsanlığı ile Üniversite ilgilensin. Ne var ki, mesele ile en yakından ilgili öğrencim üyeleri bile, «Hayret, gaflete dierek korsanlığı kabul ettikleri halde Üniversiteyi kurtarmak için susuyoruz. Bu kadar ders ona yeten. Artık bir daha böyle birsey yapmaz» demektedirler. Giritli'nin yakın arkadaşlarından bir iktisat Doçenti ise, kalabalık bir toplantıda «Universitede herkes intihâl yapar. Bunu açığa vurup da yımakta ne fayda var» fikrini ileri sürmüştür. Bu farz bir «üniversiteyi koruma» çabasını anlamaya elbette imkân yoktur. Nasıl Menîfes hırsızlıklarını örtbas ettiğî için yıkıldıysa, fikir korsanlıkları karşısında susan bir Üniversite de yıkılmaya mahkûmdur.

3 — Giritli, yazıları incelemek amacıyla Ankara'da Anayasa hocalarından bir jüri kurulması teklifimiz kusurunu bildiği için yaşılmamıştır. Fakat mahkemeye verme tehditlerini bâri yerine getirse. İlk tekzibinde «Müfteriler hakkında kanunu yollara başvuracağımı bildiririm» diyordu. İkinci tekzibinde ise, «Derginize lâyık görmediğim cezai ve mali takibatı, suç üstfine suç işlemeye devam ettiğiniz takdirde yaptmak mecburiyetinde kalacağımı demektedir. Giritli, dava açarak bize bir jütufta bulunsunlar da, Üniversitenin vazifeden kaçındığı bu meselede fikir korsanlığım Türk hâlinin önünde ispatlayalım.

TOPLUM YAYINEVİ' nin son kitapları

Ceyhun Atuf Kansu
KÖY ÖĞRETMENİNİNE MEKTUPLAR

(3 Lira)

Mehmed Emin Bozarslan

İSLAMIYET ACISINDAN SEYHLİK-AĞALIK

(5 Lira)

J. Paul Sartre
ÇARK
(Oyun)
Ceviri: Taksin Sarac
(2 Lira)

İnteme adresi: TOPLUM YAYINEVİ P.K. 176 ANKARA
(odevîli giñderilir.)

(Yen - 38)

BU BİR REKORDUR!

ZİRAAT BANKASI

Tasarruf Sahiplerine
bir tek çekilişte

6 milyon lira

dağıtıyor **Bu da bir REKORDUR!..**

BU BÜYÜK ÇEKİLİŞTE

T.C.ZİRAAT BANKASI

40 APARTMAN DAİRESİ

5 ADET	100.000 LIRA
10 ADET	50.000 LIRA
20 ADET	25.000 LIRA
50 ADET	5.000 LIRA

AYRICA
3000 TAHİLLİYE ÇEŞİTLİ PARA
İKRAMİYELERİ VERİYOR

(BASIN: 18023 - A 11018/5)

ÇETİN ALTAN'ın

Yeni Kitabı

ÇIKTI STAV

«Gerçekçi Bir Yazarın Notları»

DEVRİMÇİ YAYINLAR KOOPERATİFİ

Gene'l Dağıticisi: Sabri ÖZAKAR — İstanbul

İNGİLTERE

İŞÇİ PARTİSİ İŞ BAŞINDA

İşçi Partisi, hasta İngiliz Kapitalizmini tedaviye ve modernleştirmeye çalışacak

İngiltere'de İşçi Partisi, geçen dönende Parlamento'da mevcut 108 farklı partiyi, fakat rahat bir çoğunluk sağlayamadı. İşçi Partisinin elde ettiği milletvekili sayısı 317 dir, Muhabazakârlar 304, Liberaler 9 koltuk almışlardır. İşçiler, 4 farklı coğrafyadakiler. Oy sayısına gelinice, Muhabazakâr oyaları önemli bir düşüş olmasına karşılık, İşçi Partisi oyalarında ciddî bir artış yaktır. İşçilerin oy oranı 1959'da yüzde 43'den yüzde 44.1'e yükseldi. Artış oranı yüzde 0.3 tür. Muhabazakâr oyaların oranı ise yüzde 49.4 ten yüzde 43.4' e inmiştir. Düşüş oranı, yüzde 6 dir. Ne var ki, Muhabazakâr Partisi terkedilen bu oyalar İşçi Partisine değil, Liberalere gitmiştir. Nitekim Liberalerin oyu yüzde 5.8 den, yüzde 11.2 ye çıkarık bir kata yakını öndeki bir artış göstermiştir. İşçiler, İşçi Partisi ve Muhabazakârlar arasında orta yolu bir parti doğuduna göre, seçimlerin kaderini tayin eden İngiliz seçmeninin bir değişiklik istedigini, fakat öndeki değişikliklerden de korktuğu ortaya çıkmaktadır. Halbuki İngiliz ekonomisi sun'lı bir refah manzarasına rağmen, Avrupanın hasta ekonomisidir. 13 yıllık Muhabazakâr idare altında, Avrupa ülkeleri hizh bir kalkınma kaydederken, İngiliz kalkınması durmuyor. Muhabazakâr hükümdeleri elinde ekonomi, ciddî bir ilerleme sağlayamadan enflasyon ve deflasyon içinde bocalamıştır. Muhabazakârlar, seçim zamanları, seçmeye sırın görünümek için, enflasyona giderek, tüketim malları üretimi ve tüketimini kamulaştırmışlardır. Fakat bu politika, daima da ticaret açığını ve kanaşmasını artırmış, bunu önlmek amacıyla seçim sonraları deflasyonist politikalar uygulamak gerekmisti. Deflasyonist politika da, yatırımları ve üretim artısını frenlemiştir. Nitekim bu seçimlerden önce de Muhabazakârlar, 1.4 milyar dolar da açık vermek pahasına, seçmeye sırın görünümü uygulayaçaklardı.

Hastalığı tedavisi şimdi İşçi Partisine düşmektedir. Tedavi, döviz kurumasını sebebiyet vermeden İngilterenin yatrımı hemen değiştirmek ve yatrımları Ingilterenin ekonomik zayıflıklarını düzelticek ve ekonomik güçünü kuvvetlendirecek alanlara yönlentmet şeklinde olacaktır. Bu da ciddî bir planlamaya ve genel reformları yapmaya ihtiyaç gösterecektir. Kısa vadede fazla sempatisi olmayan bu tedbirlerin, 4 farklı bir çoğunlukla gerçekleştirilebilmesi kolay değildir. İşçiler belki de, köklü bir tedaviye

girişmeden önce, hoca giden başta tedbirler alarak yeni bir seçimde panşörlerini deneyeceklerdir. Bununla beraber, politikayı bırakma bir meslek sanan fiksiz Muhabazakârlara karşı, İşçi Partisi ciddî bir fikir partisidir. Parti, hasta kapitalist ekonomiyi nasıl tedavi edeceğini hussusundaki programını yillarda önce tesbit etmiş ve en geniş şekilde kamuoyuna duyurmuştur. Bu programda göre, gelir sanayi, kara nakliyesi, su işletimleri kamulaştırılacaktır. Gerekirse bu alanların dışında da kamulaştırma gidilecektir. İngiliz İşçi Partisinin artı kamulaştırma madanı vazgeçtiği şekilde memleketimizde yayılmak istenen iddialar anlıdır. Parti programının dördüncü madde durmaktadır. Bu madde, işçiler emeklerinin tam karşılığının verilmeli ve adil bir gelir dağılımı sağlanmak için üretim, dağıtım ve maldeleme araçlarının kamu mülkiyetine maleşemesi gerektiğini belirtmektedir. Partinin fikriyatını yapmış Fabianlar da 1964'de yarınladığını bilince, sosyalizmin temel şartının, üretim araçlarının topluma maleşimesi olduğunu belirtmektedir. Kamulaştırma madde üçüncü yapı değişikliği sağlandıktan sonra, ciddî bir planlamaya gidilecektir. Planlama bir vergi reformuyla birlikte, devletin ekonomik yetkililerini artırmayı gerektirecektir. İşçi Partisi, sosyal tedbirlerle devleti ki büyük önem verecek, kâr ve ücret işçileri arasında bir denge sağlamaya çalışacaktır. Ücretlerde düşüş önceliği amacıyla, ücretin devletin garanti edilmesi, bu konuda öndeki bir yenilikdir. Diğer önemli bir yenilik, rasyonel bir mesken politikasının temel şartı olan arsa meselesiyle çözelmesinde görevliyor. İşçi Partisi, ucuza arsa sağlanmak ve arsa speküasyonunu kesinlikle önleme amacıyla, boş araziyi kamulaştırmaacaktır. Türkiye'de arsa speküasyonunun kalkınmayı ve mesken politikasını baltalayan nasıl korkunç bir engel olduğu düşünüldürse, bu tedbirin önceliği anlaşılmıştır. Başka bir tedbir, Türkiye Anayasası Mahkemesi tarafından kralaları serbest bırakırken, Ingiltere'de kralaların dondurulmasıdır. Bununla beraber dünya kamuoyunu, işçilerin iş politikası değil, iş politikası ile politikası tıpkı bir sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostluğu bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostlığı bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostlığı bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostlığı bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostlığı bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostlığı bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı anlaşmasını sağlamak istemektedir. Bu sebeple on yılını bire Wilson işi «İyi bir taktisyen, fakat işi bir sosyalist mi?» sorusunu sormaktadır. Her halükarda, Wilson liderliğin deki İşçi Partisi, Kennedy'nin Amerika ile dostlığı bütün İngiliz hükümdeleri gibi önde planduttan şartıyla, Doğu Batı

Amerikan
İşyerlerinde
grey

Pasalimanındaki Amerikan soğukhava depolarında başlayan grev, gelişme istidai göstericeğe benzemektedir. Zira Amerikalılar, işyerlerinde çoğunluğu elinde tutan milli sendikayla anlaşmaya yanaşmıyor, işkolunda Harb-İş ve OLEYİS ile anlaşmayı tercih ediyorlar. Bu bakımdan milli sendika üzerinde büyük taziyik oldu. Hattâ Birinci Ordu Komutanı, Merkez Komutanı grevi durdurmak için taşebbüslere bulundular.

Amerikalılar nihayet Tunatos ile müzakereye yanaştılar, fakat müzakereler henüz sonuçlanmış değil. Halbuki, çeşitli bölgelerdeki Amerikalıların gıda ikmalini tamamlamak bir zaruret. Anlaşma ise uzamaktadır. Bu yüzden tehlikeli gelişmeler olabilir.

**Dayanışma
Toplantısı**

Türk - İş Birinci Bölge Temsilciliğinin, bölge içindeki sendika yöneticileriyle yaptığı ikinci toplantı geçen Pazar Eminönü Öğrenci Lokalinde yapıldı. Sendikaların kendi başlarına yürüttükleri mütadelede ortak hedefleri ve ortak yolları daha belirli bir şekilde ortaya koymak amacıyla yapılan bu toplantıya, birinciye nazaran daha çok sendika yönetici katılmışsa da, toplantı sendikacılardır. İlgisini önemi ölçüslünde toplandı.

Konuşmalar, bundan önceki top lantida da olduğu gibi, sendikaların toplu sözleşme ve grevden işçi eğitimi'ne kadar çeşitli alanlarda çalışmalarını birleştirmek ve daha sistemli, daha düzenli bir hale sokmak istedikleri gerçegini ortaya koydu. Başta Türk - İş Genel Başkanı Seyfi Demirsoy olmak üzere, yöneticilerin çoğunluğu toplu sözleşmeden memnun değildir. Toplu sözleşmeler, işçiye beklenileni getirmemiştir. Ustalık, özel sektörden başka, devlet sektöründe de işçilerin Anayasa teminatı altındaki haklarının daraltılmıştır yolunda bazı gayretler sarf edilmektedir. Bu durum karşısında, daha derili toplu bir örgütlenme ve daha etkili bir ç

Toplantuya katılan sendika yöneticileri bu hedeflerde kolaylıkla anlaşımlılar, ancak bu hedeflere varılması yolunda attılacak adımların ne sonuçlar vereceği konusunda açık bir görüş ortaya koymamışlardır. Konuşmalardan anlaşıldığına göre, sendikalar ile işçiler arasındaki bağlar, henüz istediği gibi sıklaştırılmış ve sağlamlaştırılmış değildir. Temel mesele, bu bağların kurulması ve sağlamlaştırılmasıdır. Çünkü işçi kütlesi indirilememen ve bu kütlelerin isteklerine uymayan meseleleri çözmek mümkün değildir. Bir gerçek, bugün lice an-

Nitekim, toplantıının sonunda alınan kararlar, bu görüşü doğrulamaktadır. Bundan sonra toplu sözleşmelerin genel çizgilerinin birlikte tesbitine, İşçilerin hakları isteklerinin halk oyuna duyurulmasına, eğitim, araştırma ve hukuk çalışmalarına abenk sağlamasına çalışılacaktır. Bu çabaların meyva vermesi, bütün işçi sendikalarının bu fikirler etrafında inanarak toplanmasına ve bu çalışmaların gerektirdiği masraflara katılmaya kabul etmelerine

İşçiler ve
ayrınlıklar

İşçiler ve özel olarak işçi liderleri kendi çevrelerine kapanmış durumdadırlar. Mücadelelerini kendi başlarına yürütmektedirler. Halbuki tarihin hiçbir devresinde, hiçbir sosyal sınıf tek başına sosyal bir savaş yapmamış yapamamıştır. Asiler derebeyleri ve killiseyle ittifaklar yapmak suretiyle egemenliklerini yürütmüşlerdir. Büyüklüğe sermaye sahipleri

HÜKÜMET VE GREVLER

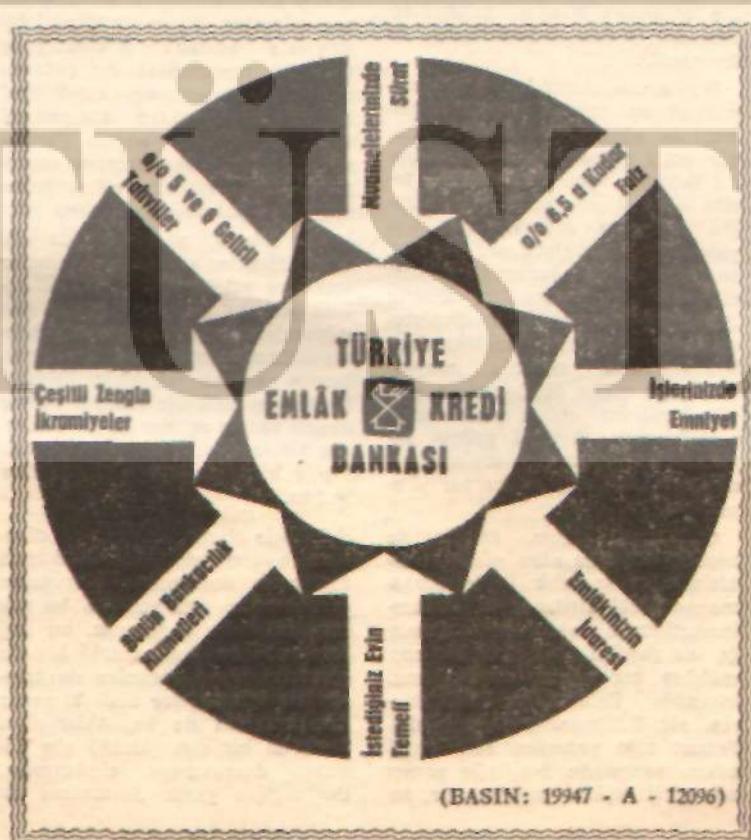
Adil Asıcıoğlu

Türkiye Demiryolları İşçi Sendikaları Federasyonu tarafından yapılması kararlaştırılan grev, 15 Ekim 1964 günlük Bakanlar Kurulu kararı ile bir ay için durduruldu. Diğer iş kolilerindeki işçiler gibi demiryolu işçilerinin de içinde bulundukları şartlardan kurtulup daha lyl blr düzene kavuşmak için girişikleri bu grevin hükümetçe durdurulması hem sonuçları, hem de sebepleri bakımından önemlidir.

40 bine yakını demiryolu işçisi temsil eden Federasyon grey kararı vermeğe zorlayan başlıca iki sebep vardır. Birincisi, Federasyon tarafından istenen ücret zamlarının Devlet Demiryollarının zarar ettiği gerekçesi ile reddedilmesi, ikinciş de demiryollarında çalışan işçilerden bir kısmının Emekli Sandığına bağlı olmaları; sebebiyle İşveren tarafından memur sayılması ve toplu sözleşme dışında bırakılmak istenmesidir.

Ulaştırma Bakanlığının demiryollarında çalışan ustabaşı, esfmontör, montör gibi bedenli çalışan daha birçok personeli işçi saymayıp bunları memur statüsüne sokmak yolundaki çabaları sona erdirip 1955 yılına kadar geri gitmektedir. Ulaştırma Bakanlığının daha o tarihte başlayan bu hareketi, demiryollarında çalışan işçilerin sendikalaşmasına engel olmak istedigini bir delillerdir. Ulaştırma Bakanlığının bu tutumu karşısında İşçi Federasyonu da bog durmamış ve elindeki imkânları bu görüşe karşı savasmıştır. Federasyon İş aktine bağlı olarak bir işyerinde çalışanın işçi niteliğinde olup olmadığı tâyin etmek yetkisinin işverenin değil. Çalışma Bakanlığına alt olduğunu kanunu delliler ile ispat etmiş ve Çalışma Bakanlığı da Ulaştırma Bakanlığının gönderdiği birçok yanda işçilik niteliği uyuşmazlık konusuna olan personellin işçi olduğunu ve bu sebeple de sendika liyesi olabileceğini bildirir.

Çalışma Bakanlığı'nın bu yoldaki kararlarından başka Türkiye Büyük Millet Meclisi de 7.5.1956 günlüğe ve 1966 sayılı tefsir kararında «iş aktine bağlı olarak çalışan personelin işi»

tadır. Memleketin içinde bulunduğu şartlar olağanüstü şartlar değildir. Demiryolları işletmesi zarar ettiğinden ve karayollarının rekabetinden şikayetçidir. Bu demektir ki, demiryollarında grev yapılısa bile karar ulaştırma araçları ile memleket ihtiyaçlarının önemli bir kısmını karşılanabilecektir. Ustalık havayollarında ve deniz ulaşımında da bir grev de söz konusu değildir. Bu durumu göre hükümetin demiryolları grevini, şehir hatları ve petrol İskolundaki grevler gibi durdurmasına kararlı seyval ve ekonomik meseleleri en doğru yoldan çözmek yoluna gitmekten se daha kolay olan sert tedbirlerle çözmemey tercih ettiğini göstermektedir. Her olayda Millî Güvenlik meselesi ortaya atarak grevleri durdurmak, sonraki bakımdan, Anavasa temsilatı altındaki grev hakkının özünü ortadan kaldırılmakla hemen hemen birbirdir. Böyle bir politika, Hükümetin kanunlarla tanınmış bir hak olmasına rağmen, grevlere karşı olduğunu göstermektedir.

Ozellikle demiryolları grevinde işçi teşekkülerini ücret zamlarında fazla israr etmeyecektir de yekillişlerine bildirdikleri halde. Hükümet tarafından grevin son dakikada durdurulması işçi teşekkülerinin haberlerine da bir darbe

Fakat olaylar başka yönde gelişmekte ve işveren adamlarının demiryolları içileri arasında sızarak Hükümetin demiryollarında hiçbir zaman grev yapmayımayacak. Uğraşmaların boşuna olduyu yolundaki telkinleri iççilerin ve işçi tesekkülerinin grev ve müca, dele azınlık artırılmış bulunmak türd. O kadar i Türk-İş durdurulan grevin Hükümetçe bir aylık süre sonunda yeniden ertelemesine karar verilse bile, mutlaka greve gideceğini ve bu grevin yurt çapında yapılacağını biliyoruz.

Türk-İş'in bu kararından da anlaşılacağı fizere, kanunlar yetkililer tarafından işçiler aleynine uygulandığı takdirde, işçiler bu kanunların yetersizliğini, hükm̄et edenlerin güleryüzlülüğünün gecl̄i ve aldatıcı olduğunu düşüm̄en zorunda kalmaktadır. İşçi tesekkülerinin hükm̄et edenlerin bu tutumunu tam olarak değerlendirdip bundan sonraki mücadelelerinde ona göre hareket etmemelerinden daha tabii bir sonucu olamaz.

Hükümetin grevlere karşı sert-leşmesinin sebepleri arasında bir yandan sendikaların gittikçe kuvvetlenmesini, diğer yandan özel sermayenin ve devlet sektörünün işçilere taşınan hakları daraltıp azaltmak eğiliminde olmalarını görmekteyiz. Böylece İşçi teşekkülerini sosyal adaletsizlikten kurtulmak ve Anayasasının ruhuna uygun sosyal adalete dayanan bir düzene kavuşturmak için yaptıkları mücadelede yalnız özel sermayeyi değil, fakat devlet sektörünü de karşılarda bulacakları lince görmüş ve anlamışlardır.

Grevlere karşı bir yandan özel sermayenin diğer yandan devlet sektörünün başvurdukları bu sert tedbirler ve haksız çıkışlıklar engeller, işçilerin mücadele hedeflerini daha belirli olarak or-

Bütün mesele bu hedefleri hiçbir zaman gözden uzaklaştmamak ve basit gibi görünen ücretlerin artırma savaşının karşısına dikilen gerçek engellerin sosyal düzenin doğan sonuçları olduğunu anlamak ve ona göre mücadele şekli ve metodlarını teşkil etmektir.

Bu hedefler lycice tesbit eden, myen, engelleri tam olarak de- gerlendiremeyen ve sebeplerini ortadan kaldırmayı akına getirmeyen bir işçil hareketine işçiler- re, ne de memleketin tarhi ge- nesinde yardım edebilir.

Yazarlık Sorumu

Demir Özlü

YAZARIN DURUMU

Bugün yazar duraksızın durumunu gözden geçiriyor; dünya olayları, yurt olayları karşısında durumunun bilincine varmak istiyor; olaylar karşısında konuşmaktan ya da susmaktan sorumluluğunu biliyor; bu yüzden de birçok sorun birden ilgilendiriyor onu: toprak reformundan zenci - bayez çatışmasına kadar birçok sorun. Gittikçe yayılıyor bu davranış; kendini daha güçlü, daha sağlam bir sorumluluk olarak duyuyor. Çünkü bir sorumluluk'dur bu; açıkça bellidir ki, bugün, sorumluluğunu duymayan yazarın varlık nedendi kavranamaz. Nerenin doğuyor bu sorumluluk? Günümüzdeki soruştan, bütün davranışlarının bir anlam taşıdığını apacak ortaya çıkmadan; her söz, her susus, her davranış, aydın hangi toplumda olursa olsun bugün bir anlam taşımaktadır. Susus da, dedim. Bugün yazar açık haksızlıklar, eşitsizlikler, baskular karşısında susuyorsa, iç-isteği haksızlığı, baskuya uğrayandan yana da olsa, sususyla haksızlığı, baskayı yapanın işine yarıyor demektir. Ortaya çıkan sorumluluk ahlaklıdır; özellikle dünyaya savaşlarından sonra apak ortaya çıktı bu. Bugün herhangi bir ekonomik yapı, silahlannı ya da savaşa gerkeştiyor, o ekonomik yapıyı destekleyenin hepsi silahlanmadan da, savaştan da sorumlu oldukları ortadadır. Çünkü bugün silahlalar bütün bir insanlığı ilgilendirmekte, öte yandan küçük savaşların ikiyüzülüğine de doğruluk duygusu duyan hiç kimse göz yumamaz. İlk ayrımlının yarattığı işkence karşısında susmak, zulüm olumlamak (kabul etmek) anlamını taşır; giderek eşitsizliğin egenenliğine yol açar, ardından gelecek bütün haksızlıkların, kendi ırkın üzerinde yapılacak baskuların da önceden kabulü demektir bu.

Niçin filozof Russel silahlanma karşı? Çünkü dünyanın herhangi bir yerine nükleer bomba atılırsa, bundan, silahlanma yes çıkarmayan herkesin sorumluluğunu kesin bir düşunce olarak biliyor. Yalnız da, insanları aldatmaya yaranan mitosları da eşitsizliğin yarattığı haksızlığı; da; uluslararası yakınlasmaların ve etkilerin bir yandan, teknigin öte yandan doğrudüğü bu genel uyanış, kökten yıkacak. Bu uyanışın öncüleri, dünün her yanında yazarlarla düşünürlerdir. Sartre «Yazarın Sorumluluğu» adlı denemesinde yabancı yazarlara da seslenmek gerekiğini yazıyordu. Niçin? Çünkü bugün, dününe her yerinde yazarlar, aynı sorumlulukların kişileri olmuşlardır Barış - savaş, ezen - ezen, adalet - adaletsizlik, eşitlik - ayrıcalık (fırtıya) çatışmalarında bir yanış kişisi. Böylece bugün, bütün ülkelerin yazarlarının sorunları birbirine yaklaşıyor, evrenselleşiyor.

Yazar bağlanmalı mı? Özgür mü bırakılmalı? Açıkça bellidir ki yazar kendisi dışında bir güç tarafından - ister politik, ister toplumsal herhangi bir güç olsun - bağımlanamaz. Yazar özgür olmalı. Ama bugün lice ortadadır, özgürlüğün öteki yüzü de sorumluluktur. Özgürlik sorumluluğu içinde taşır; yabancı bir güç tarafından bağıtlanmış kişi ise sorumluluğu kolayca oğlçe yükleyebilir. Yazar kendi kendini özgür olarak bağıtlar, kendi kendini bağıtladıkça da özgürelir. İnsanlığın bugünkü durumunu kavrulmasına, insanların geleceği üzerine düşüncelere bağlar kendini. Hangi topluma olursa olsun, yazarla politikacı arasında az ya da çok şiddetli bir çatışma kalacaktır. Bu çatışmanın ölçüsü bir toplumda devrimci güçlerle, durumu korumak isteyenler arasındaki çatışmanın şiddetiyle doğ-

Sonunda gelenekleri, ya da dünün değerlerini savunmak isteyen yazar bile, gene bir kopuş, kuşku, inançsızlık döneminden geçiyor. Zorunlu bir sonuc oldu geleneklerden kopmak. Bizi bu duruma bilimin, aklın yaratıcı güçlerinin deneyeri getirdi.

Hiçbir bilgi-dah, tarih kadar durumumuza anlamamıza yaramaz. Tarih, günümüzden şimdiki zamanı, oluşu gizleyen perdeyi kaldırır. Hiçbir olsusu (vakası) için, kesin bir değer yargısi veremediğiniz şimdiki zamanı tanımlamamıza (tarif etmemize), anlamamıza yardım eder. Çünkü bize insanlığın büyük yaratıcılarını, geniş olanaklarını (imkânları) gösterir. Evrim (tekâmiî) yapabileceğini düşündür. Geçmişin gerçek yüzünü göremedigimizde, dünün içi-boş değerleriley, kof ünleriyle avunur dururuz. İçinde bulunduğumuz durumun kandırıcılığını, bize egemen olan güçlerin gerçek köklerini yeterince anlayamayız. Kurulu düzen budur, bundan başka gerçek yoktur belki diye düşünürüz. Sonra dünü lice anlamaksızın, çağımızın insanını da anlayamayız. Çağımız insanı yabancılasmışsa, ne dir yabancılasmışın kökleri? Toplumsal-ekonomik yabancilaşma, zihinle ilgili yabancilaşma, para fetisizminin getirdiği yabancilaşma, cinsiyetle ilgili yabancilaşma nerden doğuyor? Nedir bunların kaynakları? Bugünün kişisine, kişiliğe ilgili sorunları tanıtacak olan tarihle toplumbilimdir; tarihin gören bir gözle inlenmesidir.

Dünen anlamak, diyorum, tarihin erdemlerini övliyorum. Bu tarih, sözıyla yurdumuzu, şimdide deşin deşinde ortaya koyuyordu. Birinci Dünya Savaşı yılارının faşistyle, bugünkü faşisti bir tutmamalı; aradan geçen zaman hem bu konuda yeni deneyimler getirdi, hem de faşizmin kökündeki aldanımı lice ortaya koydu. Ote yandan bugün yazarın toplumsal İşlevi (fonksiyonu) üzerinde, alımlımsı metfizik öneriler (teklifler) iceri sürülemez. Bu öneriler bilimsel felsefelerle, yeni mantık karşısında saçılığa düşerler.

Sartre, «Yazarın Sorumluluğu» adlı yazısında «Anlamalıyız ki, Habeas Corpus bugün bir aldatmacadır diyeşir, daha derin bir özgürlük adına diyoruz.» diyor. Habeas Corpus'un bir aldatmacası olduğu, ekonomik temelere dayanılmamış siyasi özgürlüklerin, hâkim sınıfların bir aldatmacası haline dönüştüğü ortadadır bugün. Ama yurdumuzda durum Sartre'in anlatıldığı duruma tam olarak uymuyor. Fransız burjuvazisi, Habeas Corpus'u, yani siyasi özgürlükleri, liberal özgürlükleri savunuyor; oysa Türk burjuvazisi liberal özgürlükleri de savunmaktadır, baskından yanadır o. Geri bir feudaliteyle işbirliği yaparak hem ekonomik özgürlüklerin savunulmasını önlemek istiyor, hem de siyasi özgürlüklerin Avrupa burjuvazisinin savunduğu liberal demokrasinin ilkeleri, Türk burjuvazisinin savunduğu ilkeler olmamıştır. Bunun nedeni de, bu burjuvazının ulusal olmayan ekonomik yapısında aramak gerekiyor. Onun için Türk burjuvazisi liberal demokrasiyi getirememiştir. Yeni kusak İspanyol yazarı Juan Gotisolo'nun İspanyol burjuvazisi için söylemek: «İspanyol burjuvazisi düşünmeye bir淑 olarak kabul eder, bir haydutla, bir filozof arasında büyük bir fark gözetmez.»

Bugün yurdumuzda Habeas Corpus'u da, toplumsal - ekonomik özgürlükleri de toplumcular savunmaktadır. Bu bütün insanlık değerleri onlar savunuyorlar demektir. Başarıya ulaşacak olmaları, ideolojik alandaki güllerine de dayanıyor. Yazar da kendiliğinden bu yanadır; bu burjuvazi kendini savunmak isteyen danışıklı yazarların eline bile bir değer vermemiştir.

ÇAĞIN YAZARI

Çağımızın yazarı geleneklerden kopmuştur. Ozenti, değişik, tek olma gidişini getirmemi onu başarısız. Zorunlu olarak, bir başka da kendiliğinden sıyrılenip geldi bu duruma. Geleneklerden kopmak, üstelik geleneksel tarihin değerlerinin ona artık hiçbir şey vermemeştir.

Niçin tarihe böylesine önem veriyoruz? İçinde bulunduğumuz aldanmaları lice anlayabilmek için. Aldanmanın da, içi boş değerleri gözde büyütmenin de çağrı geçti. Denemeleri sonucu insanlık, dünün saçma değerlerinden kurtulması gerektiğini lice anladı. Halkçı devrimiz başka hanıza nedenlere dayandırılabilir? Çağımız geçmiş mitos düşüncesinden de, onun yaşattığı toplumsal-ekonomik düzenden de, zorunu olarak ayrılmamız, bir bilinclemenin sonucudur. Derin insan kökleri olan bir sonuçturdur. Bugünün insanın kişiliğe ilgili bir sonucudur. Bugünün yazarının geleneklerden kopması gereği, ülkemizde daha bir güçle gereksinmesini duyuyor. Biz hem çağımızda bağlıyız, hem de gerekli, köklü, insancıl bir devrimin yeni değerler düzenini kurmak zorundayız. Gelişme, çağımız kişisini bir an kendi usulü başbaşa brakır; öyle ki ayrı düşümlük, arada bir usun da sınırlarını aşır: gerçekistçilik (surrealizme) çağımızın en önemli edebiyatı oluyor. Tarihsel olumus, kişisel, bir denince, anlamsızlığın ortamına bıraktı; geleneklerden de, tarihin değerlerinden de kopararak.

Bu kopuş, kendiliğinden, gelenekleri de, tarihin saçma bağlarını da söküp bir yana atacak, her çeşit mitos düşüncesi, bilimsel ilerlemeye sonucu yıkılacak; tarihi onus, kişisi, saçmanın, hıçkırığın orijinini, siderek fizik-ötesi yalnızlığa, sürüklemişse, kişi de, saçmayı, hıçkırı yenecek güçleri elde etmeye çalışacaktır. Dünün değerlerini yaşamak isteyenlere, saçmayı sürdürmek politikacılara başkaldırmak zorunu oluyor. Her çeşit mitos düşüncesinin geçtiği anıtan, onları yerli yerie yerleştirmek, tarihsel gelişim sonucudur; insanların denemelerinin verisidir, elde edilen bir yöntemdir.

Çağımızın yazarı, kendin de hıçkırığını kiyisina atan güçlerin etkisindedir, yazarlık işiyle uğraşmayan öteki kişiler gibi. Anlamadırılamayan varoluşun saçılığı, bir yandan fizik-ötesi bir saçılığı, bir yandan da toplumu, insanların ilgilendiren kökellerin, sömürülmemelerin saçılığıdır. Proust aksı yazarken salt kendi aksını yazıyordu, bugünün yazarı salt kendi aksını yazarken de, za-

Ayla Algan ve Müşfik Kenter «Üç Kuruşluk Opera» da

mamının aşkınu yazmaya zorlanıyor. Sadece biçim oyunlarıyla oynamak durmak, onun varamadığı bir yerdir. Biçim yaratmak isteyen, özlin ona bağlı olarak geleceğini söyleyen yazarların nastı yuvarlanıp gittiğini görmedik mi? Yazar ırkın köleliklerden kurtulmak istiyor, sonra da giderek olumlu ya da olumsuz yönden bir insanı yaşama taslağı çiziyor. «Eksiksiz insan» taslağındır bu, yanı yabancılaşmanın her çeşidinden kurtarılan insan. Yeni akma ya başlamış su gibi, yolumu güçle buluyorsa bu, saçıma ama ayıramayacağı bir çağın ortasına bırakılmış olmasından ötürüdür.

Yazar çağını kavramak, onun tanığı olmak, hatta daha ötede bir şey: çağının kişisinin savunması, onun içinde bulunduğu yabancılaşmayı ortaya koymak yapmak zorunda; bir anlamda kendini de savunması demektir bu. Tarihi olumus onu kavganın ortasına itmiştir; glucin de bu kavgadan alacak yazar. Bir «şimdiki zamanla» sımsıktı yapısı, mutluluk düşündemeden, tedirgin, kuşku, yanık ama başı eğilmez bir güçlülük.

Gerçekten de estetik duygusu çağın anlaşılmamasından doğar; činkü çağın anlaşılmazı kişiyi kendi durumunu kavramaya, öte yandan da çağını içten duymaya götürür. Estetik de sadece bu içten-duyusdan doğar; kişinin kendi dışında başka bir şeyden değil. Oyleye estetik, algılamalarla (idraklerle) sıkı sıkıya bağlantılıdır. En uyak bilim de, algılamaları en iyi bir biçimde elde eden bilinçtir.

ÇATIŞMALARIN GUCU

Bugün, bilincle yazan genç kuşak yazarlarının yazlarına çatışmalar kaynak oluyor. Bilincle yazan yazarlar, diyorum; činkü bilincsizce yazmak isteyenler de var; bu toplumda, bu çağ ortasındaki durumları kendi kendine söylemekten kaçınanlar.

Ama bir süredir açıkça görüllüyor ki bilincle durumlarını saptamayanların (tesbit edemeyenlerin), yani yazarlık sorumunu yüklenmeyenlerin yazıkları da siltip gitmekte. «Bu türlü yazarlar toplumda etkileyeceklər gibi, politik anlayı yükseltir bir yargı vermiyecekler; yalnız sunu söylemekle retineceğim bu toplumda, bugün yaşayan tek kişiye de etkileyebilirler mi? Bir yazarın birkaç okuru vardır en azından, bu sortunu yüklenmeyen yazarlar bir tek kişiye bile, bir şey söyleyemezler bugün.»

Bilincle yazan yazarlar, diyorum; bunlar içlerinde yaşadıkları toplumun durumunu kavramaya çalışanlardır. Ote yandan, bu çağ ortasında bu toplumda, bu çağ ortasında bu toplumda, kişinin çevresini sarınan sorunlar da karışır işin içine. İyice belli ki yazar için, sezinin de kaynaklarından beslenen bir algı (idrak) söz konusu: durumunun algılanması. Başlangıçta yazar durumunu al-

gılanan kişidir; durumunu algılayınca da, her bilinçli insanın yüklenmesi gereken sorumlulukları yüklenir: sözlerinden, yazıklarından, giriştiği eylemlerden doğan sorumluluk. Ya da girişmekten kaçındığı eylemlerin sorumluluğu. Durumunu algılamak, sorumluluğu beraberinde getirir, algısı derinleşikçe de sorumluluğu artar, eyleme girişikçe de kendi kendini bağlar yazar.

Günümüzün günümüze yaşıyan bu toplumun taşıdığı çatışmaları, yazar da taşıyor: önce yazar coğulukla küçük burjuva katından geliyor. Küçük burjuva katı çağdaş korkuların, çağdaş kaygıların, ters ya da doğru yönde yumağını taşıyan bir kattır. Ters yönde olanlar, durumlarını korumak ya da orta, büyük burjuvazije katılmak isterler. Doğru yönde olanlar, durumlarını korumak, devrimci düşüncelerden kopan, devrim düşüncesi çevre içinde devrimi yapacak güçlerle birleşen aydınlardır bunlar. Çatışma burada: yazar bağlı olduğu toplumsal katının değerlerini yadsıtmaktadır (inkar etmektedir). İlk bakişta basit görünen bu çelişki, içinde birçok çatışmayı getiren bir durum yaratıyor: burjuvazının artik coşkunluk vermeyen ideolojisinden ayrılp içi sınıfı ideolojisine bağlanır ama, devrim hemen olup bitmeyeceğini, daha az şiddetli çatışmalarla yabancılaşma bilsbüttün ortadan kaldırıncaya kadar sürüp duracağının bildiğinden, devrimci düşüncenin geniş bir perspektif getirmek ister. Böylece de görevinin hemen sona erimeceğini kabulénir; devrim düşüncesinin sürekli ilgiliğine varır; dogmatizmden kopar.

Bundan sonra yazarın çatışması, bir devrimcinin çatışmasıyla aynıdır: düşüncelerine uymanı: düşüncelerine uymanı: tohumlarını, bugünde görenlerin, buna bilsel olarak da kavrayanların sürekli çatışması; iyimserlikleri de, kötümserlikleri de, içine taşıyan sürekli karışıklık. Böylece yazar, kendi de yabancılaşma içinde olduğu halde, yabancılaşmayı savaşa girişir; yabancılaşmayı içinde yabancılaşmayı savaşa girişir. Yani yazar bir yandan, bir ölçüde yabancılaşmış insanın karmaşalarını, taliş, öte yandan da yabancılaşmayı yaratır tarifi, toplumsal, ekonomik, ideolojik güçlerde savaşa girişir. Çatışma, karmaşık bir durum. Politikaya da şu ya da bu biçimde girer, činkü bugün politika insanın kendi durumunu da, içinde yaşadığı toplumun durumunu da, yeryüzünün durumunu da en iyi algılatır (idrak ettir) alındır.

Bugün Türk toplumu içindeki yazar, yazarlık gücünü bu çatışmalardan, bu çelişik durumlardan alacak.

BİR OYUN, BİR YÖNETMEN VE TIYATROSEVER

Ayperi Akalan

Üç Kuruşluk Opera. Yazarı B. Brecht. Müziği K. Weill, Oyuncular Kent Oyuncuları. Ceviren, yöneten, dekoru M. Deniz ile birlikte yapan T. Çavdar. Kostüm S. Çavdar. Müziği düzenleyen C. Akin.

Program Dergisinde oyunu neden seçip nasıl uyguladığını açıklayan bir yazısı var genç yöneticisi Tunçay Çavdar'ın. Üç Kuruşluk Opera'yı tanıtım, eleştirmek yerine bu yazımı yayımlamak yeterdi. İri, hele yuvarlak sözler etmeden bildiğini iyice özümleme, yorumunu eleştirip, bilinçli bir çözüm lemeye varmış, yetkili bir tiyatro adamı ve gerçek bir aydim önekk tutumunu kesince ortaya koymayı hayatı gibi yawnlamak olanağı olmadığına göre ben Çavdar'ın savını yer yer aktarmak bir de sahnedeği oyuna göre kanıtlamak ile yetinemek zorundaydım. T. Çavdar tiyatroya değinen her kişinin büyük başarısını yadsımayacağı bir yönetici. Varsayımlı ekiksiz gerçeklestirebilen, gözlinin, yorumunu sahneye tam olarak aktarabilen böylesine bilinci ve yetenekli bir gerçek yöneticinin karşısında yapılacak başka bir şey de kalmıyor zaten.

★★★

Tam bir burjuva sınıfımız yok bizim. Üçüncü diniyamızda üçüncü sınıfımız daha seçkin. Ama o yanlış yolda yani burjuvalaşma daha doğrusu sermayecilemeye çabası içindeyiz. Ustelik yılardır tam da bu çabamın gerekindiği gibi burjuva türünden olan her şey —San'atından aracına— hem de gelenekleşmek amacıyla silahsız panzerlerimiz. Bu yüzden Brecht'in burjuva operet, opera geleneğini yeren, sarsan oyunu bizim ortamında da buluyor yeri. Ornek mi istersiniz Üç Kuruşluk Opera'nın yanı sıra Ozak man'ın Bulvar'ı oynuyor.. Gişeler afişler, resimler karşı karşıya. Burjuva geleneğimiz yok ama Ozakman'dan beli, yırtınıyoruz olsun diye.

Bir günlük gerçekimizi bir kez daha kanıtlıyor bu durum: Türklerimiz karıştır güçlerin her alanında açıkça savasına başladığını bir dönemde ki ilk edir. İşte aynı sahnede Üç Kuruşluk Opera ile Bulvar birbirine girmiş yenismege çalışıyorlar. Brecht'gil oyuların en uygun yeri bu ortam. Ne var ki, Bulvar'ın gişesi açıkça kanıtlıyor. Brecht'gil uyarıcı, öğretici oyulara geçmeden önce seyirciyi hazırlamak alıştırmak gerekiyor epik yöntemle. Çünkü asıl söz konusu olan, asıl Brecht'ci davranış sonucu almaktır. Bir hazzıkh bir alıştırma bir sanatı oyunu saydıgı Üç Kuruşluk Opera'yı seçmesinde yerden göze olumlu ve haklıdır. T. Çavdar.

Ya eskimişliği oyunun? Biz geri kalmış ülkemizin en gerisindeyiz. Batının uygar ülkelerin çoktan hakkından geldiği yoksullukla işsizlik, coğuluğun bulup yiyemediği o «bir lokma ekmek» acı somut gerçeklerindir bizim. Ustelik Peachum'lara rahmet okutan dilencilik örgütlerimiz var. Peacock bimizkiler gibi kol bacak söyleyip sakatlamıyor hiç olmazsa. (Bir değil ahlak öğretleri, hurafe kente uyuturuz halkımızı.) Eskimişliği sör konusunu olamaz oyunu spesifik bu. Bu yüzden eskilik ben anca «çalışmalar» i —Sarıo... M. Mack Seneti'ni biçimlerini —wagamakta yararlanıyor. T. Çavdar. Sesiz film benzetmesinin perde arkasındaki oyunun en basit, yaratıcı en çok övdürecek şaheserlerinden biridir.

★★★

Oyunu yöneticinin demiyecigim bilmeli ile ortaya koyarken T. Çavdar, Brecht'in yeni filizlenen tohumu benzer o, olusum süreçlerinde epik yönetimi hiç akıldan çıkarmıyor ama asıl işlediği «karışımı» gerçeklestirmektedir. Sonuçsa sağlamak isteyisi, bu gereklilik tutumu ile de tam Brecht

çı davranıyor bence.. Karışımı amac ediniyor. Y. Kenter'i alaklılığına gerçekçi, duygulu bir oyuna sokarken A. Algan'ı yer yer kuklaştırtıyor. Ingiltere'den Amerika'ya aktarıyor da oyunu, İngiliz polisini olduğu gibi bırakıp serif dedirtiyor. Bir yanında oyunu gerçeklestiriyor bir yandan da yazıyor, ilk yıllarındaki niteligi açıklıyor. Ilyice belirtip al-

renk ve biçim olarak yoğunlaşmak diye de buna derler..

★★★

Epic tiyatro bir yönetendir daha çok. Ozu epik olan bir oyuncunun biçimini ile dramatik tiyatro biçimini arasında kesin, değişmez ayırmalar, kurallar vardır. Brecht bu ayırmayı kuralları bir yönetim olarak ele alan uygulayan tiyatroya epik tiyatro diyor (Ba-

Lotte Lenja «Üç Kuruşluk Opera» filminde

tm çiziyor gelişmelerin. Toplumuza yararlı, yararlılığını sükmeden ölçüde verebilmek için T. Çavdar başarılı bir montajla yer yer kısaltıp —özelinde zarar vermeden— toplama Üç Kuruşluk Opera'yı En önemlisi, topurcumuza davranıştan yana yapılacak en doğru işin —Tiyatro mu olur, roman, şiir mi olur— yaptığı en sağlam en güzel bir biçimde gerçekleştirilebilmek olduğunu bînînde Çavdar. Kent Oyuncularının sahnesindeki müzikal, battı örneklerine yarışabilecek örnek bir güzelliktedir.

★★★

Istanbul sahnelerinde gördüğümüz dekorların çoğu (D. Sagiroğlu'nunkiler gibi bazıları bir yana) ya isteksizce arkasından giderler oyundan ya da alıp başlarını istedikleri yana giderler. Kostüm-oyun bütünlüğü ise coğuluğu gerçeklestiremez. Arı sira rastlantısal olarak çakışır, kaynaşır oyuna. Bahçelerinin tiyatro bilirlikleri ünlü yöneticilerse aylarca uğrasıp salt kostüm ya da dekor çalışmalarını yaparlar. Dekor kostüm bir oyundan yarışından çoğu dur çinkü. T. Çavdar ile S. Çavdar'ın çalışmaları bu yönden kentimizde örnek olacak bir çalışmadır. Oyun oyuncudan önce gerçekleştirilen, oyuncuya koşullayıp yöneten bir çalışma. Oyun - dekor birliği, kısaca bir oyun işin dekor

ÇAĞRI

Çıkıp bir dağ başına yakıyorum ateşi: Şavkıyorum ulusal kurtuluş hareketi... Gören yakısun, duymayana duyurum, Sakarya toprağınca kutsal bu cephe, Elele, kardeşlikle toplampı çevresemde, İşmaya başlaşım sevillerin en hafta Kuvayi Milliyenin eki yığıltı askerler! Kasaba hekimleri, köy öğretmenleri Lâmbanı yak, uyankı köy muhtarı Haydi, devrincî üniversite öğrencisi Haydi ırgat, haydi fâç, haydi memur Yahya Kapitan, telegrafçı Hamdi efendi, Haydi lokomotif sürücüler! öttürün diidükler, Kaikinmaya özlemli bereketli ovalarda Çocuklarım için kuralım Türkleyi, Kurtuluş Savaşındaki gibi

Verdiğimiz en güzel savaş adına Ya bağımsızlık ya ölüm bildirisi Sırrılarımıza Misak-ı millî güvercin Duatopedde topçular, Izmirli savcılar Dumluşular yaya yağış halk adına Kuşanulum silâhları: özgürlük, ıshak, ekmeğ! Sömürge pazarı incik boncuk batıya, Saat köstek altın dişli ağılağa karşı. Halkımı zapetmiş ortaçq kalesine, Körögânunu aldırmış oyun düzen yola karşı. Bağnazığa, gündüz vakıt karanlığa, Yokşulluga, tarlaları daraltan çite karşı. Gerilige, gökyüzünden yasaklayan zorbalığa, Geri kalmış halk olmanın utancına karşı. Toplumun en güzel yasası adalet uğruna, Anayasa bayrağının astında Osmanya karşı! Çağrıyorsa gitmemek olmaz, — Bir yurdsever yılreği ise yüreğimiz — Gel diyorsa varmamak olmaz — Bir yurdsever andıysa andımız — Vakt erişti katılmamak olmaz — Bir yurdsever sözüysə sözümüz — Postacılar getirirince atacakın imzamı Alacakım Atatürkün çağrısını Bir dağın başından yönetiyor hareketi. Yalnız değiliz bilin artık. U — en güzel harf oldu ulusal, aşk deyimi, K — en yıldı harf oldu kurtuluş, çag deyimi, H — en dırı harf oldu hareket, is deyimi, Yazıyorum, kanımın yaprağına ilk harflerini Atıyorum, alıma ozan adımı, kâthiyorum, Başlıyor, ulusal kurtuluş hareketi.

Ceyhun Atuf Kansu

yirciyle beraberce— eylenir. Oğrenmek eğiliminde olmayanların eylemeye olduğu kadar seçmeye de hakları yoktur. Hem eylenderecek hem sarsacak, uyaracak, hem de düpediz A,B,C. sini öğretecek.. Aydin seyircinin olsun övündükleri aydınlıklarına adına böylesine tembel işi bir dutuma yan duruma gelmemeleri gereklidir. Ağzı düşecek plâşır armudun bir de eğlencenin olmasını istemeye esdir bu. Direnenin, bu kertesindeki deşil bir, on Brecht Aşamed'in kaldırıcı bile fayda etmez..

★★★

Oyunculara gelince. Sezuan'ın İyi İnsan'ının o güzelim Sü-ta'sı A. Algan T. Çavdar gibi bir yöneticiının eline düşünce birse bes etmiş yetenegini, ustalığını. Bir de güzel, ilk, sarıcı bir sesi var Algan'ın. Oyuncunun bu kadar iyisi bulunamaz demiyecelim ama bu kadar sevilmisini bu kadar her kişiye girebilenin bulmak gerçekten zordur. Poly'yi karışımın gerektirdiğinde ve tam bir ustalıkla, bir sebzeciye bir bi biçimde gerçek bir sevgiçin aştırmayı yakanıza işte Ayla Algan. Oyunu böylesine sevmi kılan başı başına bir ögeydi Algan.

Sebastienlerde işittişti M. Kenter'in sesini. Bu kez susta Mack'ı oynarken sesini de astı M. Kenter. Top şarkısı, tüm usta sahne şarkıcılarının göğüsünü geregere yarışabilir. Kenter'leri izlerken A. Benk'in Kenter ölüslü deylimini hatırladım. Sustu Mack'ı bir kez daha ortaya koyuyor ki. M. Kenter dünya sahnelerinin as oyuncularına eş bir değerdedir. Duygulu komedyen E. Günaydın simsimcak bir oyun veriyor. Diyebilirim ki, oyun Günaydın'ın gırışından sonra isimiyordur. Kısa rolünde, K. Yüce, C. İrgat sıvılkı veriyorlar hemen. S. Güngör Peachum'u oldukça başarılı oynadı. Ne var ki, yer yer hafifletti fazla fikirdatti Peachum'u. Ben daha keskin çizgili daha kalıcı olması mün görüslerde siz dolusu gür

leşmesini isterdim.

Genç oyuncu G. Kartay'ın ovunu, bayan Peachum'da verdiği ustalık kompozisyon düpediz sahne etkileyici bir oyundu. S. Ozean'ın yazık ki, sesi aksıyor. Sarkışındaki güvensizliği oyunda da bulasıyor bence. Biraz da A. Algan'ın oyun gücü yenyiyo. geri silriyor onu karşılıklı oynalarken. Ya, Y. Kenter? «Kenter ölüslü bir yana bu usta oyuncunun Jenny'si üstünde durmak gerek. Sahnele dururken, şarkıları söyleyip, seyirciye seslenirken söyle bir tutumu var ki, «Yıldız Kenter'ım ben» diyor sanki. Başlıdındı, genesi ilerde gözlerinde gurur işliyor.. Seyirciye bir dorukta bakar gibi, söylemeye mağrur bakiyor. Türklerini o duygulu yüreğe işletmeye kararlı birçok söyleker. Lotte Lenja ile yarışıyor Yıldız. Nasıl da kullanıyor dileğinde gibi yönetiyor sesini, elini açığını tüm bedenini nasil da araçtırıp almış ellerine. At başı gelyiyo, göğüsliyor Lenja'yi. Yüreğini katıyor oyna. Kisacık hissacık anılarında da epikleşiyor. Dindik, genesi ilerde gözlerinde gurur işliyor.. Seyirciye bir dorukta bakar gibi, söylemeye mağrur bakiyor. Türklerini o duygulu yüreğe işletmeye kararlı birçok söyleker. Lotte Lenja ile yarışıyor Yıldız. Nasıl da kullanıyor dileğinde gibi yönetiyor sesini, elini açığını tüm bedenini nasil da araçtırıp almış ellerine. At başı gelyiyo, göğüsliyor Lenja'yi. Yüreğini katıyor oyna. Kisacık hissacık anılarında da epikleşiyor. Dindik, genesi ilerde gözlerinde gurur işliyor.. Seyirciye bir dorukta bakar gibi, söylemeye mağrur bakiyor. Türklerini o duygulu yüreğe işletmeye kararlı birçok söyleker. Lotte Lenja ile yarışıyor Yıldız. Nasıl da kullanıyor dileğinde gibi yönetiyor sesini, elini açığını tüm bedenini nasil da araçtırıp almış ellerine. At başı gelyiyo, göğüsliyor Lenja'yi. Yüreğini katıyor oyna. Kisacık hissacık anılarında da epikleşiyor. Dindik, genesi ilerde gözlerinde gurur işliyor.. Seyirciye bir dorukta bakar gibi, söylemeye mağrur bakiyor. Türklerini o duygulu yüreğe işletmeye kararlı birçok söyleker. Lotte Lenja ile yarışıyor Yıldız. Nasıl da kullanıyor dileğinde gibi yönetiyor sesini, elini açığını tüm bedenini nasil da araçtırıp almış ellerine. At başı gelyiyo, göğüsliyor Lenja'yi. Yüreğini katıyor oyna. Kisacık hissacık anılarında da epikleşiyor. Dindik, genesi ilerde gözlerinde gurur işliyor.. Seyirciye bir dorukta bakar gibi, söylemeye mağrur bakiyor. Türklerini o duygulu yüreğe işletmeye kararlı birçok söyleker. Lotte Lenja ile yarışıyor Yıldız. Nasıl da kullanıyor dileğinde gibi yönetiyor sesini, elini açığını tüm bedenini nasil da araçtırıp almış ellerine. At başı gelyiyo, göğüsliyor Lenja'yi. Yüreğini katıyor oyna. Kisacık hissacık anılarında da epikleşiyor. Dindik, genesi ilerde gözlerinde gurur işliyor.. Seyirciye bir dorukta bakar gibi, söylemeye mağrur bakiyor. Türklerini o duygulu yüreğe işletmeye kararlı birçok söyleker. Lotte Lenja ile yarışıyor Yıldız. Nasıl da kullanıyor dileğinde gibi yönetiyor sesini, elini açığını tüm bedenini nasil da araçtırıp almış ellerine. At başı gelyiyo, göğüsliyor Lenja'yi. Yüreğini katıyor oyna. Kisacık hissacık anılarında da epikleşiyor. Dindik, genesi ilerde gözlerinde gurur işliyor.. Seyirciye bir dorukta bakar gibi, söylemeye mağrur bakiyor. Türklerini o duygulu yüreğe işletmeye kararlı birçok söyleker. Lotte Lenja ile yarışıyor Yıldız. Nasıl da kullanıyor dileğinde gibi yönetiyor sesini, elini açığını tüm bedenini nasil da araçtırıp almış ellerine. At başı gelyiyo, göğüsliyor Lenja'yi. Yüreğini katıyor oyna. Kisacık hissacık anılarında da epikleşiyor. Dindik, genesi ilerde gözlerinde gurur işliyor.. Seyirciye bir dorukta bakar gibi, söylemeye mağrur bakiyor. Türklerini o duygulu yüreğe işletmeye kararlı birçok söyleker. Lotte Lenja ile yarışıyor Yıldız. Nasıl da kullanıyor dileğinde gibi yönetiyor sesini, elini açığını tüm bedenini nasil da araçtırıp almış ellerine. At başı gelyiyo, göğüsliyor Lenja'yi. Yüreğini katıyor oyna. Kisacık hissacık anılarında da epikleşiyor. Dindik, genesi ilerde gözlerinde gurur işliyor.. Seyirciye bir dorukta bakar gibi, söylemeye mağrur bakiyor. Türklerini o duygulu yüreğe işletmeye kararlı birçok söyleker. Lotte Lenja ile yarışıyor Yıldız. Nasıl da kullanıyor dileğinde gibi yönetiyor sesini, elini açığını tüm bedenini nasil da araçtırıp almış ellerine. At başı gelyiyo, göğüsliyor Lenja'yi. Yüreğini katıyor oyna. Kisacık hissacık anılarında da epikleşiyor. Dindik, genesi ilerde gözlerinde gurur işliyor.. Seyirciye bir dorukta bakar gibi, söylemeye mağrur bakiyor. Türklerini o duygulu yüreğe işletmeye kararlı birçok söyleker. Lotte Lenja ile yarışıyor Yıldız. Nasıl da kullanıyor dileğinde gibi yönetiyor sesini, elini açığını tüm bedenini nasil da araçtırıp almış ellerine. At başı gelyiyo, göğüsliyor Lenja'yi. Yüreğini katıyor oyna. Kisacık hissacık anılarında da epikleşiyor. Dindik, genesi ilerde gözlerinde gurur işliyor.. Seyirciye bir dorukta bakar gibi, söylemeye mağrur bakiyor. Türklerini o duygulu yüreğe işletmeye kararlı birçok söyleker. Lotte Lenja ile yarışıyor Yıldız. Nasıl da kullanıyor dileğinde gibi yönetiyor sesini, elini açığını tüm bedenini nasil da araçtırıp almış ellerine. At başı gelyiyo, göğüsliyor Lenja'yi. Yüreğini katıyor oyna. Kisacık hissacık anılarında da epikleşiyor. Dindik, genesi ilerde gözlerinde gurur işliyor.. Seyirciye bir dorukta bakar gibi, söylemeye mağrur bakiyor. Türklerini o duygulu yüreğe işletmeye kararlı birçok söyleker. Lotte Lenja ile yarışıyor Yıldız. Nasıl da kullanıyor dileğinde gibi yönetiyor sesini, elini açığını tüm bedenini nasil da araçtırıp almış ellerine. At başı gelyiyo, göğüsliyor Lenja'yi. Yüreğini katıyor oyna. Kisacık hissacık anılarında da epikleşiyor. Dindik, genesi ilerde gözlerinde gurur işliyor.. Seyirciye bir dorukta bakar gibi, söylemeye mağrur bakiyor. Türklerini o duygulu yüreğe işletmeye kararlı birçok söyleker. Lotte Lenja ile yarışıyor Yıldız. Nasıl da kullanıyor dileğinde gibi yönetiyor sesini, elini açığını tüm bedenini nasil da araçtırıp almış ellerine. At başı gelyiyo, göğüsliyor Lenja'yi. Yüreğini katıyor oyna. Kisacık hissacık anılarında da epikleşiyor. Dindik, genesi ilerde gözlerinde gurur işliyor.. Seyirciye bir dorukta bakar gibi, söylemeye mağrur bakiyor. Türklerini o duygulu yüreğe işletmeye kararlı birçok söyleker. Lotte Lenja ile yarışıyor Yıldız. Nasıl da kullanıyor dileğinde gibi yönetiyor sesini, elini açığını tüm bedenini nasil da araçtırıp almış ellerine. At başı gelyiyo, göğüsliyor Lenja'yi. Yüreğini katıyor oyna. Kisacık hissacık anılarında da epikleşiyor. Dindik, genesi ilerde gözlerinde gurur işliyor.. Seyirciye bir dorukta bakar gibi, söylemeye mağrur bakiyor. Türklerini o duygulu yüreğe işletmeye kararlı birçok söyleker. Lotte Lenja ile yarışıyor Yıldız. Nasıl da kullanıyor dileğinde gibi yönetiyor sesini, elini açığını tüm bedenini nasil da araçtırıp almış ellerine. At başı gelyiyo, göğüsliyor Lenja'yi. Yüreğini katıyor oyna. Kisacık hissacık anılarında da epikleşiyor. Dindik, genesi ilerde gözlerinde gurur işliyor.. Seyirciye bir dorukta bakar gibi, söylemeye mağrur bakiyor. Türklerini o duygulu yüreğe işletmeye kararlı birçok söyleker. Lotte Lenja ile yarışıyor Yıldız. Nasıl da kullanıyor dileğinde gibi yönetiyor sesini, elini açığını tüm bedenini nasil da araçtırıp almış ellerine. At başı gelyiyo, göğüsliyor Lenja'yi. Yüreğini katıyor oyna. Kisacık hissacık anılarında da epikleşiyor. Dindik, genesi ilerde gözlerinde gurur işliyor.. Seyirciye bir dorukta bakar gibi, söylemeye mağrur bakiyor. Türklerini o duygulu yüreğe işletmeye kararlı birçok söyleker. Lotte Lenja ile yarışıyor Yıldız. Nasıl da kullanıyor dileğinde gibi yönetiyor sesini, elini açığını tüm bedenini nasil da araçtırıp almış ellerine. At başı gelyiyo, göğüsliyor Lenja'yi. Yüreğini katıyor oyna. Kisacık hissacık anılarında da epikleşiyor. Dindik, genesi ilerde gözlerinde gurur işliyor.. Seyirciye bir dorukta bakar gibi, söylemeye mağrur bakiyor. Türklerini o duygulu yüreğe işletmeye kararlı birçok söyleker. Lotte Lenja ile yarışıyor Yıldız. Nasıl da kullanıyor dileğinde gibi yönetiyor sesini, elini açığını tüm bedenini nasil da araçtırıp almış ellerine. At başı gelyiyo, göğüsliyor Lenja'yi. Yüreğini katıyor oyna. Kisacık hissacık anılarında da epikleşiyor. Dindik, genesi ilerde gözlerinde gurur işliyor.. Seyirciye bir dorukta bakar gibi, söylemeye mağrur bakiyor. Türklerini o duygulu yüreğe işletmeye kararlı birçok söyleker. Lotte Lenja ile yarışıyor Yıldız. Nasıl da kullanıyor dileğinde gibi yönetiyor sesini, elini açığını tüm bedenini nasil da araçtırıp almış ellerine. At başı gelyiyo, göğüsliyor Lenja'yi. Yüreğini katıyor oyna. Kisacık hissacık anılarında da epikleşiyor. Dindik, genesi ilerde gözlerinde gurur işliyor.. Seyirciye bir dorukta bakar gibi, söylemeye mağrur bakiyor. Türklerini o duygulu yüreğe işletmeye kararlı birçok söyleker. Lotte Lenja ile yarışıyor Yıldız. Nasıl da kullanıyor dileğinde gibi yönetiyor sesini, elini açığını tüm bedenini nasil da araçtırıp almış ellerine. At başı gelyiyo, göğüsliyor Lenja'yi. Yüreğini katıyor oyna. Kisacık hissacık anılarında da epikleşiyor. Dindik, genesi ilerde gözlerinde gurur işliyor.. Seyirciye bir dorukta bakar gibi, söylemeye mağrur bakiyor. Türklerini o duygulu yüreğe işletmeye kararlı birçok söyleker. Lotte Lenja ile yarışıyor Yıldız. Nasıl da kullanıyor dileğinde gibi yönetiyor sesini, elini açığını tüm bedenini nasil da araçtırıp almış ellerine. At başı gelyiyo, göğüsliyor Lenja'yi. Yüreğini katıyor oyna. Kisacık hissacık anılarında da epikleşiyor. Dindik, genesi ilerde gözlerinde gurur işliyor.. Seyirciye bir dorukta bakar gibi, söylemeye mağrur bakiyor. Türklerini o duygulu yüreğe işletmeye kararlı birçok söyleker. Lotte Lenja ile yarışıyor Yıldız. Nasıl da kullanıyor dileğinde gibi yönetiyor sesini, elini açığını tüm bedenini nasil da araçtırıp almış ellerine. At başı gelyiyo, göğüsliyor Lenja'yi. Yüreğini katıyor oyna. Kisacık hissacık anılarında da epikleşiyor. Dindik, genesi ilerde gözlerinde gurur işliyor.. Seyirciye bir dorukta bakar gibi, söylemeye mağrur bakiyor. Türklerini o duygulu yüreğe işletmeye kararlı birçok söyleker. Lotte Lenja ile yarışıyor Yıldız. Nasıl da kullanıyor dileğinde gibi yönetiyor sesini, elini açığını tüm bedenini nasil da araçtırıp

